

Përmbledhje e dobishme e historisë së Profetit Muhamed ﷺ dhe virtytet e tij

Shkroi i varfëri për faljen e Zotit të tij

Hejthem bin Muhamed Serhan

Titulli i librit në original:

**“Muhtesarul-Mufid Lisirati En-Nebij El-Mustafa ﷺ ue
Shemailihî”**

Titulli në shqip:

**“Përmbledhje e dobishme e historisë
së Profetit Muhamed ﷺ dhe virtytet e tij”**

Shkroi:

Shejh Hejthem bin Muhamed Serhan

Përktheu:

Unejs Sheme

<http://www.alsarhaan.com>

Kontakt:

islamtorrent@gmail.com

Hyrje

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit!

Falënderimi i takon vetëm Allahut. Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I mbështetemi Allahut të na ruajë nga sherri i vetes sonë dhe nga të këqijat e punëve tonal! Atë që Allahu e udhëzon, nuk ka kush e humb e atë që e humb, nuk ka kush e udhëzon. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut, Një e të vetëm dhe se Muhamedi është rob i Allahut dhe i Dërguari i Tij.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ

“O besimtarë! Kini frikë Allahun me një devotshmëri të vërtetë ndaj Tij dhe mos vdisni ndryshe, veçse duke qenë muslimanë.”

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

“O njerëz! Ruajuni Zotit tuaj, i Cili ju ka krijuar prej një njeriu (Ademit), pastaj prej atij krijoi bashkëshorten e tij dhe prej atyre dyve përhapi shumë burra e gra. Ruajuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkon të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Allahu është Mbikëqyrës mbi ju.”

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

“O ju që keni besuar! Plotësojeni detyrimin ndaj Allahut, kijeni frikë Atë dhe flisni (gjithnjë) të vërtetën. Ai do t’ju drejtojë ju tek veprat e mira e të drejta dhe do t’ju fale juve gjynahet tuaja. Kushdo që i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, me të vërtetë që ka arritur fitoren më të madhe.”

Këto janë disa fjalë përmbledhëse ku çdokush që ka sadopak si preokupim njohjen e Profetit të tij ﷺ është i nevojshëm për to, për të njohur/mësuar jetëshkrimin dhe udhëzimin e tij. Ibën El-Kajjimi (Allahu e mëshiroftë!) thotë: “Përderisa lumturia e robit në jetën e kësaj bote dhe në botën tjetër është e lidhur me udhëzimin e Profetit ﷺ, atëherë del detyrë për çdokënd që dëshiron të mirën për veten e tij; që dëshiron shpëtimin dhe lumturinë e saj, të njohë/mësojë prej udhëzimit të tij, historisë së tij dhe (të gjitha) çështjet e tij ﷺ, aq sa të dalë njëherë e përgjithmonë nga grupi i të paditurve në këtë fushë e të hyjë në grupin e pasuesve dhe palës të tij. Njerëzit në raport me këtë janë: ata që kanë pak njohuri, ata që kanë shumë (njohuri) dhe të privuar (s’kanë njohuri). E gjithë mirësia është në dorën e Allahut, i Cili ia jep kujt të dojë! Allahu është Dhuruesi i mirësive të pakufijshme!”

Lus Allahun e Lartësuar të më dhurojë mua dhe juve dashurinë për Profetin e Tij ﷺ dhe bindjen ndaj tij në ato që urdhëron dhe largimin nga ato që ai ka ndaluar!

O Allah!

Lavdëroje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç lavdërove familjen e Ibrahimit. Dhe begatoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e begatove familjen e Ibrahimit! Me të vërtetë Ti je i Falënderuar dhe i Lavdishëm!

Dhe falënderimet i takojnë vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Tiparet e tij ﷺ

Prejardhja e tij ﷺ

Ai ﷺ është Muhamed bin Abdullah bin Abdulmutalib bin Hashim bin Abdumenaf bin Kusajji bin Kilab bin Murrah bin Kab bin Lu'eji bin Galib bin Fihri bin Malik bin En-Nadri bin Kinaneh bin Huzejmeh bin Mudrikeh bin Iljas bin Mudar bin Nezar bin Meaddi bin Adnan. Adnani është prej bijve të Ismailit 'Kurbanit' i biri i Ibrahimit alejhima-selam mikut dhe të dashurit të Allahut. Ai ﷺ është padiskutim njeriu me prejardhje më të mirë i banorëve të tokës. Në hadith ka ardhur se Hirakli, mbreti i Romakëve, i tha Ebu Sufjanit radijAllahu anhu: *"Të pyeta për prejardhjen e tij dhe përmende se ai tek ju ka prejardhjen (familjen) më të mirë. Kështu janë të dërguarit, ata dalin (zgjidhen) nga njerëzit me prejardhjen më të mirë të popullit të tyre"*.

Përzgjedhja e tij

Ai ﷺ ka thënë: *"Me të vërtetë Allahu zgjodhi Kinanët nga bijtë e Ismailit, zgjodhi kurejshët nga Kinanët, nga kurejshët zgjodhi bijtë e Hashimit dhe mua më zgjodhi nga bijtë e Hashimit"*.

Emrat e tij ﷺ

Të gjithë emrat e tij ﷺ janë përfutur nga vetitë dhe cilësitë e tij dhe nuk janë thjesht emra shenjues sa për njohje. Përkundrazi, të gjitha emrat e tij ﷺ tregojnë për lëvdata dhe përsosmëri. Prej tyre:

Muhamed

Ky është emri më i njohur i tij. Me këtë emër është quajtur/përmendur qartësisht në Tevrat. Kuptimi i tij është: Posedues i shumë cilësive për të cilat meriton të lavdërohet.

Ahmed

D.m.th. krijesa që më së shumti e falënderon Allahun dhe e lavdërojnë atë banorët e qiellit dhe Tokës, banorët e dynjasë dhe ahiretit për shkak të cilësive të tij të shumta të lavdërueshme. Ky është emri me të cilën e ka quajtur Mesihu (Isa) alejhis-selam.

Emrat e tij ﷺ:	El-Mutevekil	Është quajtur me këtë emër sepse ai alejhis-salam iu mbështet Allahut në përhapjen e fesë sa askush tjetër.
	El-Mahji	Me anë të të cilit Allahu e shkatërron kufrin (mosbesimin). Nuk është fshirë kufri me dikë tjetër sikur se ndodhi me të (Profetin) ﷺ.
	El-Hashir	Është quajtur me këtë emër sepse njerëzit mblidhen pas tij, sikur ai ﷺ të ishte dërguar për të tubuar njerëzit.
	El-Akib	Ai pas të cilit nuk ka profet tjetër. Ai ﷺ është <i>vula</i> e gjithë profetëve.
	El-Mukkafi	I Dërguari i fundit në gjurmët e atyre që ishin para tij. Allahu e dërgoi atë ﷺ në fund në gjurmët e të dërguarve pararendës.
	Nebijju Et-Teube	(Profeti i pendimit): me anë të tij Allahu e ka hapur derën e pendimit për banorët e Tokës dhe ua ka mundësuar aq shumë atë (pendimin) pas ardhjes së tij ﷺ, sa që s'mund të krahasohet me pendimin e njerëzve para tij. Ai ﷺ ishte njeriu që më së shumti kërkonte falje dhe pendim te Allahu.
	Nebijjul-Melhamah	(Profeti i luftës): është quajtur kështu ngase ai ﷺ u dërgua me luftë (legjitime-institucionale) kundër armiqve të Allahut. Asnjë Profet me popullin e tij nuk ka luftuar aq shumë sa ka luftuar i Dërguari i Allahut ﷺ.
	NebijjuEr-Rahmah	(Profeti i mëshirës): të cilin Allahu e dërgoi mëshirë për të gjithë botërat. Me anë të tij ﷺ, Allahu i mëshiroi të gjithë banorët e Tokës. Ku besimtarët morën pjesën më të madhe të mëshirës, ndërsa jobesimtarët, pra ithtarët e librit, jetuan nën hijen e tij dhe besën e tij.

Emrat e tij ﷺ	El-Fatih	(Çliruesi): me anë të tij Allahu hapi derën e udhëzimit pasi ishte e mbyllur, hapi sytë e verbuar, veshët e shurdhër dhe zemrat e mbyllura. Me anë të tij ﷺ, Allahu çliroi vendet e jobesimtarëve, hapi dyert e Xhenetit, hapi rrugët e diturisë së dobishme dhe veprave të mira.
	El-Emin	(Besniku): i cili është më meritori i krijesave për këtë emër. Ai është besniku i Allahut të Lartësuar në shpalljen dhe në fenë e Tij. Ai është i besuari i atyre që janë në qiell dhe i banorëve të tokës. Madje, dhe vetë jobesimtarët kurejsh e quajtën atë ﷺ El-Emin përpara profetësisë.
	El-Beshir	(Përgëzuesi): sepse ai ﷺ i përgëzoi me shpërblime ata që i binden atij dhe paralajmëroi për dënim ata që e kundërshtojnë atë.
	Sejjidu ueledi Adem	(Zotëriu i bijve të Ademit): Ai ﷺ ka thënë: “Unë jam <i>zotëriu i bijve të Ademit ditën e Kiametit dhe kjo nuk është për mburrje</i> ”.
	Es-Siraxhul-	(Pishtari ndriçues): i cili ndriçon pa djegur. Në të kundërtën e diellit i cili djeg.
	Abdullah	Ai është robi i Allahut i cili ka një përlësi/nënshtim më specifik nga të gjithë. Ngase ai sal-lallahualejhuesel-lem është në shkallën më të plotë të përlësisë/nënshtimit.

Përshkrim i përgjithshëm	Përshkrimi më i plotë i Profetit ﷺ është ai me të cilin ai ka përshkruar veten e tij. Ai ﷺ ka thënë: “<i>Unë jam Muhamedi rob i Allahut dhe i Dërguari i Tij. Nuk dua të më ngrini mbi pozitën timë që më ka vendosur (dhënë) Allahu i Lartësuar</i>”.
	Ai ﷺ ka qenë njeriu me fizionominë dhe moralin më të mirë. Allahu i Lartësuar thotë: “Me të vërtetë ti (o Muhamed) je në shkallën më të lartë të moralit”. Aishja radijAllahu anha ka thënë: “<i>Morali i tij ka qenë Kuran</i>”. E zbatonte atë dhe i përmbahej kufinjve të tij/i respektonte kufinjtë e tij. E pëlqente atë që ishte e pëlqyeshme në Kuran dhe urrente atë që ishte e urreyer në Kuran.
Përshkrimi i fizionomisë së tij ﷺ	Miku i afërt i Allahut
	Ai ﷺ ka thënë: “<i>Allahu më ka marr për mik e të dashur (khalil) ashtu siç mori Ibrahimin për mik dhe të dashur</i>”.
Trupi i tij fisnik	Transmetohet nga Enes bin Malik radijAllahu anhu se ka thënë: “<i>Ngjyra e të Dërguarit të Allahut ishte e bardhë, e ndritur</i>”, “<i>djersa e tij ishte (dukej) si margaritar dhe kur ecte shpejtonte. Nuk kam prekur brokadë (lloj mëndafshi) dhe mëndafsh më të butë se dora e të Dërguarit të Allahut dhe nuk kam nuhatur aromë miski e as ambër më të këndshme se sa era e trupit e të Dërguarit të Allahut</i>”.

Përshkrimi i fizionomisë së tij ﷺ	Shtati i tij	El-Bera bin Azib radijAllahu anhu ka thënë: “Profeti ﷺ ishte me shtatë mesatar dhe shpatullgjerë. Flokët i arrinin deri tek të butat e veshëve. E kam parë atë ﷺ të kishte veshur një xhube të kuqe. Kurr nuk kam parë njëri më të bukur se ai ﷺ”.
	Fytyra e tij	Kab bin Malik radijAllahu anhu ka thënë: “E përshëndeta të Dërguarin e Allahut ﷺ me selam ndërsa fytyra e tij shkëlqente nga gëzimi. I Dërguari i Allahut ﷺ kur gëzohej i shndriste fytyra sikur të ishte një copë bënë. E këtë e dallonim prej tij”.
	Flokët e tij	Enes bin Malik radijAllahu anhu ka thënë: “Profeti ﷺ ka patur duar (shuplaka) të mëdha, unë nuk kam parë pas tij ndonjë të ngjashëm me të. Flokët e Profetit ﷺ ishin me onde as kacurrela dhe as të drejta”.
	Sytë e tij	Xhabir bin Semurah radijAllahu anhu ka thënë: “I Dërguari i Allahut ﷺ kishte gojë të plotë (jo të vogël) të bardhën e syve e kishte pak në të kuqe, kurse thembrat i kishte të holla (jo të trasha)”.
	Djersa e tij	Enes bin Malik radijAllahu anhu ka thënë: Profeti ﷺ hyri tek ne dhe fjeti (gjumin e kajlules) tek ne. Gjatë gjumit djersiti. Nëna ime mori një shishe dhe filloi të mbledhte djersën në të. Profeti ﷺ u zgjua dhe tha: “O Ummu Sulejm! Cfarë është kjo gjë po bënë?” Tha: “Kjo është djersa jote dhe e përdorim në parfimet tona, sepse ajo është më e këndshme se parfumi”.

Fizionomia e tij ﷺ	Vula e profetësisë	Ai ﷺ vulën e profetësisë e kishte midis shpatullave të tij. Ajo ishte diçka e dalë në trupin e tij ﷺ si nishan. Transmetohet nga Xhabir bin Semurah radijAllahu anhu se ka thënë: “<i>E kam parë vulën (e profetësisë) midis shpatullave të tij (Profetit ﷺ) sikur të ishte vezë pëllumbi në ngjyrën e trupit të tij</i>”.
Përshkrimi i karakterit të tij ﷺ	Nderimi isahabëve për të	Amër bin El-Asi radijAllahu anhu ka thënë: “<i>Nuk kam patur askënd më të dashur tek mua se i Dërguari i Allahut dhe më të nderuar/respektuar në sytë e mi se sa ai. Nuk mundja t’i mbushja sytë e mi nga shikimi i tij për shkak të nderimit që kisha për të. Nëse do pyetsha që të përshkruaja Profetin ﷺ, nuk do të mundja, sepse unë nuk i kam ngopur sytë me të (për shkak të respektit që kisha)</i>”. Urveh bin Mesudi Eth-Thekafijju ua përshkruan Profetin ﷺ kurejshëve ditën e Hudejbijes: “<i>Pasha Allahun, kurrë nuk kam parë ndonjë mbret që ta madhërojnë (nderojnë) shokët e tij ashtu siç shokët e Muhamedit madhërojnë (nderojnë) Muhamedin. Për Allahun, edhe sikur ai të kollitej e të nxirrte këlbazë e t’i binte ndonjërit në dorë, ai do të fërkonte me të fytirën dhe lëkurën e trupit. Kur ai i urdhëronte ata për ndonjë punë, ata vraponin se kush do ta bënte atë më parë. Kur merrte abdes, ata sa nuk vriteshin për ujin e abdesit të tij. Kur fliste ai, ata e ulnin zërin dhe nuk ia ngulnin vështrimin, sepse kishin respekt për të</i>”.
	Edukata e tij me Zotin e tij	Abdullah bin Esh-Shihiri radijAllahu anhu ka thënë: Thamë: “<i>Ti je zotëriu ynë (sejiduna)</i>”. Ai ﷺ na tha: “<i>Zotëriu (Es-Sejid) është Allahu i Larmadhënuar</i>”. Atëherë ne i thamë: “<i>O më i miri, më i nderuari dhe më bujari nga ne</i>”. Ai ﷺ na e ktheu: “<i>Thoni ç’është për të thënë, ose pjesë të asaj që është për t’u thënë, por mos e lini shejtanin që t’ju tërbeqë pas vetes</i>”.

Përshkrimi i karakterit të tij ﷺ	Trimëria e tij	Aliu radijAllahu anhu ka thënë: “Kur ashpërsobej lufta mbrobeshim me të Dërguarin e Allahut ﷺ. Askush nga ne nuk ishte më pranë armikut se sa ai”.
	Frikësperi i tij	Ai ﷺ ka thënë: “Ndërsa unë, pasha Allahun, jam që më së shumti i frikësohem Allahut ndër jush”.
	Sjellja e mirë e tij me familjen e tij	Ai ﷺ ka thënë: “Më i miri prej jush është ai që është më i mirë për familjen e tij. Ndërsa unë jam më i miri prej jush për familjen time”.
	Turpi i tij	Ebu Seid El-Hudrij radijAllahu anhu ka thënë: “I Dërguari i Allahut ﷺ ishte më i turpsbëm se sa virgjeresha në dhomën e saj. Kur shihte diçka që e urrente, këtë e mësonim nga pamja e fytyrës së tij”.
	Zgjedhja e më të lehtës	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Profeti ﷺ sa herë që i kërkobej të zgjidhte mes dy çështjeve, ai gjithmonë zgjidhte më të lehtë, përderisa nuk kishte të bënte me mëkat. E nëse ishte mëkat atëherë ishte njeriu që më së shumti i largobej atij”.
	Nuk hakmerrej për veten e tij	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Pasha Allahun kurrë nuk e kam parë atë duke luftuar kundër ndonjë padrejtësie që i bëhej atij personalisht, vetëm atëherë kur shkeleshin kufijtë e Allahut”.
	Nuk e përbuzte ushqimin	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “I Dërguari i Allahut ﷺ kurrë nuk e ka përbuzur ushqimin. Nëse i pëlqente e hante, e nëse nuk i pëlqente e linte (s’e hante)”.

Përshkrimi i karakterit të tij ﷺ	Pranonte dhurata	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “ <i>I Dërguari i Allahut ﷺ e pranonte dhuratën dhe dhuronte (i jepte atij që i dhuronte)</i> ”.
	Nuk e hante lëmoshën	Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Familja e Muhamedit nuk e hanë lëmoshën (sadikanë)</i> ”.
	Thjeshtësia e tij	Transmetohet nga Ukbeh bin Amir radijAllahu anhu se: Profeti ﷺ i erdhi një burrë dhe i foli ndërsa ai dridhej nga frika. Profeti ﷺ i tha: “ <i>Qetësohu, se unë nuk jam mbret, unë jam thjesht biri i një gruaje që hante pastërma</i> ”.
	Shërbimi ndaj familjes së tij	Transmetohet nga El-Esved bin Jezid radijAllahu anhu se ka thënë: E pyeta Aishen radijAllahu anha: Çfarë bënte Profeti ﷺ gjatë kohës kur ishte në shtëpinë e tij? Tha: “ <i>Ai ishte në ndihmesë të familjes së tij. Kur hynte koha e namazit (dhe thirrej ezani) ai shkonte të falte namazin (në xhami)</i> ”.
	Sinqeriteti:	Abdullah bin Mesudi radijAllahu anhu ka thënë: “ <i>Na ka treguar i Dërguari i Allahut ﷺ, ai që fliste gjithmonë të vërtetën e që është i besueshëm.</i> ”
	Sjellja e tij me shërbëtorin	Enesi radijAllahu anhu ka thënë: “ <i>I shërbeva të Dërguarit të Allahut ﷺ dhjetë vite. Pasha Allahun, kurrë nuk më tha “uf” dhe as për diçka që e bëra “përse e bërë kështu?” dhe për diçka që nuk e bëra (nuk më tha) “përse nuk e bërë kështu?”</i> ”

Përshkrimi i karakterit të tij ﷺ

Nuk dallohej nga shokët e tij dhe ka qenë shumë tolerantë:

Enes bin Maliku radijAllahu anha ka thënë: Ndërsa ishim ulur në xhami, hyn një burrë i hipur në deve, të cilën e uli në xhami pastaj e lidhi dhe tha: Cili prej jush është Muhamedi? Ndërkohë i Dërguari i Allahut ﷺ ishte ulur mes nesh i mbështetur. Tha: I thamë atij: Ky burri i bardhë i mbështetur. Burri i tha atij: O biri i Abdulmutalibit! I Dërguari i Allahut ﷺ i tha: “Urdhëro!” Burri tha: O Muhamed! Dua të të pyes diçka, por do të jem i vështirë për ty në pyetje, prandaj mos u zemëro me mua. I Dërguari i Allahut ﷺ tha: “Pyet për çfarë të duash”. Burri tha: Të përbetohem në Zotin tënd dhe Zotin e atyre para teje: a të ka dërguar Allahu tek të gjithë njerëzit? I Dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Allah, po!” Tha: Të përbetohem në Allahun! A me të vërtetë Allahu të ka urdhëruar të falemi pesë namaze në ditë-natë? I Dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Allah, po!” Tha: Të përbetohem në Allahun! A me të vërtetë Allahu të ka urdhëruar të agjërojmë këtë muaj të vitit? I Dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Allah, po!” Tha: Të përbetohem në Allahun! A me të vërtetë Allahu të ka urdhëruar të marrësh këtë zekat prej të pasurve tanë dhe ta ndash atë mes të varfërve tanë? I Dërguari i Allahut ﷺ tha: “Për Allah, po!” Burri tha: Besoj në atë me të cilën ti ke ardhur. Unë jam i dërguar nga njerëzit e mi. Unë jam Dimam bin Tha’lebeh nga vëllezërit e fisit Sad bin Bekr.

Ushqimi i
të

Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Nuk është ngopur familja e Muhamedit ﷺ me bukë elbi dy ditë rresht derisa i Dërguari i Allahut ﷺ u largua nga kjo botë”.

Përshkrimi i karakterit të tij ﷺ	Asketizmi i tij në dynja	Ai ﷺ ka thënë: “Nuk më gëzon fakti që të kisha ar sa madhësia e Ubudit dhe që të kalojnë tre ditë e të më ketë mbetur qoftë një dinar, përveç diçkaje për të shlyer borxhin. Përndryshe, (mos të kisha borxhe) do ta shpërndaja midis robëve të Allahut”.
	Ai nuk shante askë	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Ai (Profeti ﷺ) nuk fliste fjalë dhe nuk bënte gjëra të pahijshme, nuk bërtiste në tregje, nuk e kthente të keqen me të keqe porse falte dhe toleronte”.
	Nuk ka prekur dorën e ndonjë gruaje të huaj	Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Dora e të Dërguarit të Allahut ﷺ kurrë nuk ka prekur dorën e ndonjë gruaje”.
	Banesa dhe jetesa e tij	Umeri radijAllahu anhu ka thënë: Hyra tek i Dërguari i Allahut ﷺ ndërsa ai ishte i shtrirë në një hasëre thurur me degët e palmave. U ula, ndërsa ai tërhoqi izarin e tij pos të cilit nuk kishte tjetër. Hasra kishte lënë shenja mbi trupin e tij. Vështrova në vendin ku i Dërguari i Allahut ﷺ mbante ushqimet dhe pash se e vetmja gjë në atë shtëpi ishin afërsisht një <i>saë</i> (grusht) elbi në një kuti dhe një kacek për ujin që varej në mur. Ndërsa në cep të dhomës kishte një tufme barishte që përdoren për regjien e lëkurave të deleve dhe dhive. Tha: S’e përmbajta dot veten dhe sytë m’u mbushën me lot. Ai tha: “Çfarë të bëri të qash, biri i Hatabit?” Tha: O Profeti i Allahut! Pse të mos qaj kur ky rrogoz ka lënë shenja në trupin tënd kurse te vendi ku t’i mban ushqimet pash atë që pash, kurse Kisra dhe Cezari kënaqen gjenden në mirë dhe lumenjë që rrjedhin, ndërsa ti je i Dërguari i Allahut dhe ky është ushqimi yt! Tha: “O biri Hatabit, a nuk je i kënaqur që për ne të jetë bota tjetër dhe për ata jeta e kësaj bote?” Thashë: Sigurisht që po.

Pyetjet	E saktë	E gabuar
✖ Lumturia e njeriut në të dy botët është e lidhur me udhëzimin e Profetit ﷺ.	☐	☐
✖ Të dërguarit vinin nga njerëzit me prejardhjen më fisnike të popullit të tyre.	☐	☐
✖ Përshkrimi më i plotë i tij ﷺ është ai me të cilin ai e përshkroi veten e tij: “Unë jam Muhamedi rob i Allahut dhe i Dërguari i Tij”.	☐	☐
✖ Mëndafshi dhe brokada janë më të buta se pëllëmba e Profetit ﷺ.	☐	☐
✖ Allahu ka përmbledhur tek Profeti i Tij ﷺ përsosmërinë e moralit dhe tiparet më të mira. Ai i dha atij dituri, mirësi dhe çdo gjë në të cilën gjendet shpëtimi dhe lumturia në jetën e kësaj bote dhe botës tjetër që s’ia ka dhënë dikujt tjetër.	☐	☐
✖ Profeti ﷺ nuk dinte të lexonte dhe të shkruante dhe askush nuk e ka mësuar atë.	☐	☐
✖ Njeriu më i mirë me prejardhje është:		
☐ Junus bin Metta alejhis-selam		
☐ Muhamed bin Abdullah sal-lAllahu alejhi ue sel-lem.		
✖ Emrat e tij ﷺ		
☐ Të gjithë emrat e tij ﷺ përmbajnë cilësi		
☐ thjesht shenja/epitete sa për ta njohur		
☐ emrat e tij janë të nxjerra prej cilësive ekzistuese që e bëjnë detyrë lavdërimin dhe përsosmërinë		
☐ të gjitha		
☐ vetëm e para dhe e treta.		

✎ “*Morali i tij ishte Kurani*” pra:

☐ kënaqej me atë, ☐ hidhërohej për shkak të tij, ☐ të gjitha

✎ I dashuri i Allahut është: ☐ Ibrahim i alejhi selam, ☐ Muhamedi ﷺ, ☐ të gjitha.

✎ “*Ngjyra e të Dërguarit të Allahut ishte e bardhë, e ndritur*” d.m.th.: ☐ e bardhë
☐ e bardhë e fortë.

✎ Aroma më e mirë: ☐ miski ☐ djersa e Profetit ﷺ.

✎ Profeti ﷺ ishte: ☐ mesatar ☐ i gjatë.

✎ Vula profetike e tij ﷺ:

☐ ishte midis shpatullave të tij ☐ në ngjyrën e trupit të tij
☐ sikur të ishte vezë pëllumbi ☐ të gjitha.

Allahu zgjodhi	Kinani	Prej bijve të Hishamit	Ismailit	Prej kurejshëve
Kinanët prej bijve	☐	☐	☐	☐
Kurejshët prej	☐	☐	☐	☐
bijve të Hishamit	☐	☐	☐	☐
Profetin prej	☐	☐	☐	☐

Prejardhja e tij	emri i tij	emri babait	emri gjyshit	gjyshi nga babai	para gjyshit të lartë	Gjyshi i lartë
Hishami	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Abdulmutalib	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Abdullah	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muhamed	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ismail	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ibrahim	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Cdo emër lidhe me shpjegimin përkatës:	Muhamed	Ahmed	El-Akib	Es-Siraxh
Njeriu që më së shumti e lavdëron Zotin e Tij	☐	☐	☐	☐
Ai i cili ndriçon dhe nuk djeg	☐	☐	☐	☐
Shumë cilësi për të cilat lavdërohet	☐	☐	☐	☐
Nuk ka profet pas tij, ai është në vend të vulës	☐	☐	☐	☐

Ai ﷺ ishte:	pëllëmbë	erë	familje	fizionomi dhe moral	frikërespekt
Njeriu më i mirë në	☐	☐	☐	☐	☐
Më i buti në	☐	☐	☐	☐	☐
Më i këndshmi në	☐	☐	☐	☐	☐
Më i bukur në	☐	☐	☐	☐	☐
Më së shumti në	☐	☐	☐	☐	☐

Udhëzimi i tij ﷺ

Udhëzimi i tij në ngërmie, pirje dhe veshmbathje	Ngjyrat më të dashura	Ngjyra më e dashur tek ai ﷺ ishte e bardha. Ai ﷺ ka thënë: <i>“Ajo (e bardha) është më e mira e rrobave tuaja. Prandaj visheni atë dhe qefinosni të vdekurit tuaj me atë”</i> .
	Rrobat e tij	Ai ﷺ vishte ato rroba që posedonte. Herë vishte rroba prej leshi, herë rrobe prej pambuku dhe herë rroba të bëra nga liri. Kur vishte këmishën, fillonte nga ana e djathtë e tij.
	Mesataria e tij në veshje	Disa nga të parët tanë të mirë kanë thënë: “Ata i urrenin dy llojet e rrobave që dalloheshin nga të tjerat (që binin në sy): rrobat e shtrenjta dhe të lirata”. Në hadithin e transmetuar nga Ibën Umeri radijAllahu anhumu: <i>“Kush vesh rrobë të veçantë që të duket (dallobet) nga të tjerët, Allahu do t'i vesh atij ditën e Kiametit veshje poshtërime e pastaj ajo rrobë do t'i bëhet flakë zjarri”</i> . Ky dënim është për shkak se qëllimi i tij me këtë veshje ka qenë mburrja dhe mendemadhësia, prandaj Allahu e dënoi duke e poshtëruar. Po ashtu transmetohet nga Ibën Umeri radijAllahu anhumu se ai ﷺ ka thënë: <i>“Kush e tërheq rroben e tij me mendjemadhësi, Allahu nuk do ta shikon ditën e Kiametit”</i> .
	Ushqimi i tij	Ai ﷺ nuk e refuzonte ushqimin që gjendej dhe as nuk kërkonte atë që nuk gjendej. Kur i afrohej diçka për të ngrënë ai e hante atë, përpos atyre që nuk ia pranonte vetja. Këto i linte dhe nuk i ndalonte. Aishja radijAllahu anha ka thënë: <i>“I Dërguari i Allahut ﷺ kurrë nuk e ka përbuzur ushqimin. Nëse i pëlqente e hante, e nëse nuk i pëlqente e linte (s'e hante)”</i> . <i>Siç ka lënë (nuk e pëlqente) ngrënien e hardbucës, me ngrënien e së cilës nuk ishte mësuar</i> .

Udhëzimi i tij në ngërmie, pirje dhe veshmbathje	Mënyra e ngrënies së tij	- Në shumicën e rasteve ushqimi i tij ﷺ vendosej në tokë mbi sofër. - Hante me tre gishta. - Nuk hante duke qëndruar i mbështetur. - E përmendte Allahun (thoshte <i>bismil-lah</i>) në fillim të ushqimit dhe e falënderonte Atë (thoshte <i>elhamdulilah</i>) në përfundim të tij. - Kur mbaronte ngrënien, ai ﷺ i lëpinte gishtat e tij.
	Pirja e tij	-Shumicën e rasteve ai ﷺ pinte ulur, madje e ndaloj pirjen në këmbë. Ndërsa e ka lejuar pirjen në këmbë atëherë kur vështirësohet (është e pamundur) ulja. -Pasi pinte vetë, ai ﷺ ia jepte enën e pijes atij që kishte në të djathtën e tij, edhe nëse në anën e majtë tij mund të ishte dikush më i madh se ai (i anës së djathtë).
Udhëzimi i tij në jetën familjare:		-Ai ﷺ ka thënë: “Nga dynjaja juaj më janë bërë të dashura gratë dhe parfumi. Ndërsa rehatia (kënaqësia) e syve të mi është në faljen e namazit”. -Ai ﷺ ndante me drejtësi mes grave të tij përsa i përket qëndrimit gjatë natës, strehimit dhe shpenzimit. -Aishja radijAllahu anha ka thënë: “Ai ﷺ kur udhëtonte bidhte short mes grave të tij. Ajo që fitonte do e shoqëronte atë në udhëtim, ndërsa të tjerave nuk u zëvendësonte asgjë nga koha e udhëtimit”. -Jetesa e tij ﷺ me gratë e tij ishte në mënyrën më të mirë dhe moralin më të lartë. -Ai ﷺ dërgonte tek Aishja radijAllahu anha vajzat e ensarëve që të luanin me të. Kur ajo radijAllahu anha kërkonte diçka që nuk ishte e ndaluar, ai ﷺ ia plotësonte. -Ai ﷺ mbështetej në prehrin e saj dhe lexonte Kuran. E kishte raste ku ajo mund të ishte dhe me menstruacione.

Udhëzimi i tij në jetën familjare:

-Ai ﷺ e urdhëronte atë radijAllahu anha të vishte një rrobë nga mesi e poshtë (kur ishte me menstruacione) dhe pastaj kënaqej me të.

-Ai ﷺ e puthte atë radijAllahu anha edhe kur vetë ishte i agjërueshëm.

-Prej butësisë së tij dhe moralit të mirë me familjen e tij ishte se ai ﷺ e lejonte atë (Aishen) të luante. Dy herë ka bërë gara vrapim me atë (Aishen), ndërsa një herë u shty me të gjatë daljes nga shtëpia si mënyrë loje me të.

-Ai ﷺ kur udhëtonte dhe kthehej nga udhëtimi nuk bënte “Tark” tek familja e vet natën (të shkoj në formë të befasishme, pa i paralajmëruar) dhe ka ndaluar nga kjo gjë.

Udhëzimi i tij ﷺ kur flinte dhe ngrihej nga gjumi:

-Ai ﷺ kur shtrihej për të fjetur, thoshte: “*Bismike Allahumme ahja ue emuul*”. Dhe “*kur shtrihej në shtratin e tij tij çdo natë i bashkonte dy pëllëmbët e tij, pastaj frynte lehtë në to dhe lexonte ‘Kul hu>Allahu ehad’, ‘Kul eudhu bi Rabbil-Felek’ dhe ‘Kul eudhu bi Rabbil-Nas’*. Pastaj me to fërkonte sa të mundte prej trupit të tij duke filluar prej kokës, fytyrës dhe pjesës së përparme të trupit. Këtë veprim e bënte tri herë”. Po ashtu “*Kur donte të flinte e vendoste dorën e tij të djathtë poshtë faqes së djathtë dhe thoshte ‘Allahumme kinni adhaabeke jeume te bathu ibaadeke’ tri herë*”. Kur zgjohej nga gjumi thoshte: “*Elhamdulilahil-ledbi ahjana ba’de ma ematena ue ilejbin-nushuur*”. Pastaj përdorte misvakun për pastrimin e dhëmbëve.

-Ai ﷺ flinte në fillim të natës dhe ngrihej në fundin e saj për të adhuruar Allahun. Kishte raste që qëndronte zgjuar në fillim të natës për nevojat dhe dobritë e muslimanëve.

-Atij ﷺ i flinin sytë por jo zemra e tij.

-Ai ﷺ kur flinte nuk e zgjonte njëri derisa të zgjohej vetë.

-Mënyra e tij ﷺ e të fjeturit ishte më e mira dhe më e dobishmja.

Udhëzimi i tij ﷺ në marrëdhëniet me njerëzit:

- Ai ﷺ bënte shaka por thoshte vetëm të vërtetën.
- Ai ﷺ kishte raste që fliste me nënkuptime (në rast nevojë), por edhe kur fliste me nënkuptime thoshte vetëm të vërtetën.
- Ai ﷺ këshillonte dhe këshillohej me njerëzit.
- Ai ﷺ vizitonte të sëmurin, prezantonte në përcjelljen e xhenazes, i përgjigjej ftesës dhe ishte në ndihmë të vejushës, të varfërit dhe të dobëtut për të përmbushur nevojat e tyre.
- Ai ﷺ ka dëgjuar poezi dhe i ka shpërblyer poetët. Ajo me të cilën ai ﷺ është lavdëruar është shumë më e pakët se cilësitë e tij të lavdërueshme. Kurse lavdërimi që i bëhet tjetër kujt pos tij alejhis-salam, në të shumtën e herëve ai (lavdërimi) është gënjeshtër.
- Ai ﷺ i rregullonte të mbathurat (sandalet, shapkat, mestet..) me dorën e tij, arnonte rrobat me dorën e tij, ka ndrequr kovën e tij, ka mjelë delen e tij, i pastronte rrobat e tij, i shërbente famijes së tij dhe vetvetes si dhe mbante plithar (tullë balte të tharë në diell) bashkë me shokët e tij për ndërtimin e xhamisë.
- Ndonjëherë ai ﷺ ka lidhur gur në barkun e tij nga uria dhe ndonjëherë është ngopur.
- Ai ﷺ ka pritur miq dhe e kanë pritur atë.
- Ai ﷺ ka bërë hixhame në mes të kokës, mbi shputat e këmbës, në dy anët e qafës dhe në fillim të shpinës mes shpatullave.
- Ai ﷺ është mjekuar, ka mjekuar të tjerët me djegie, por vetë nuk është mjekuar me djegie, ka bërë rukje dhe nuk ka kërkuar t'i bëhet dhe i ka thënë të sëmurit të mbajë diet nga gjërat që e dëmtojnë atë.
- Ai ﷺ ishte njeriu më i mirë në marrëdhëniet me njerëzit. Kur merrte hua e kthente më të mirë se ajo që kishte marrë.

Udhëzimi i tij ﷺ në ecje:

- Ai ﷺ ishte njeriu që ecte më shpejt, më bukur dhe më qetë.
- Ai ﷺ ecte më shpejt se shokët e tij të cilët përpiqeshin ta arrinin atë.
- Ai ﷺ ka ecur këmbëzbathur dhe me nallane (shapka, opinga etj.).
- Sahabët radijAllahu anhum ecnin përpara tij ﷺ kurse ai ecte pas tyre.
- Ai ﷺ ecte me shokët e tij radijAllahu anhum një e nga një dhe në grup.

Udhëzimi i tij ﷺ në përmendjen e Allahut:

Ai ﷺ ka qenë njeriu më i përsosur në përmendjen e Allahut të Lartësuar, madje të gjitha fjalët e tij ﷺ ishin në përmendjen e Allahut. Ai ﷺ e përmendte Allahun kur zgjohej nga gjumi, kur fillonte namazin, kur dilte prej shtëpisë së tij, kur hynte në xhami, në mëngjes dhe në mbrëmje, kur vishte rrobat, kur hynte në shtëpi, para hyrjes në banjo, para marrjes së abdesit dhe pas tij, kur dëgjonte ezanin dhe kur shihte hënën, përpara ngrënies dhe pas saj, kur tështinte etj.

Sunetet e natyrshmërisë

Disa sunete

Ai ﷺ ka thënë: *“Dhjetë janë prej natyrshmërisë së pastër; shkurtimi i mustaqeve, lëshimi i mjekrës, përdorimi i misvakut për pastrimin e dhëmbëve, thithja e ujit fort (thellë) me hundë, prerja e thonjëve, larja e nyjeve të gishtërinjve, shkulja e qimeve të sjetullave, rruajtja e qimeve rreth organit gjenital dhe pastrimi me ujë pas kryerjes së nevojave”*. Transmetuesi e ka harruar të dhjetën.

Ai ﷺ i jepte përparësi anës së djathtë

Ai ﷺ pëlqente t'i jepte përparësi anës së djathtë në mbathjen e nallaneve (shapkave etj.), në krehjen e flokëve, në pastrim (abdes e gusul), në marrje dhe në dhënie të gjërave. Ai ﷺ e përdorte të djathtën e tij për ngrënie, pirje dhe pastrim (kur merrte abdes). Kurse dorën e majtë e përdorte në banjo kur pastrohej nga urina dhe nevoja fiziologjike.

Sunetet e natyrshmërisë

Rruajtja e kokës

Prej udhëzimit të tij ﷺ ishte lënia e gjithë kokës pa rruar ose e rruante të gjithë atë (kokën).

Përdorimi imisvakut

Ai ﷺ e pëlqente përdorimin e misvakut për pastrimin e dhëmbëve kur nuk agjëronte dhe kur ishte i sagjërueshëm, kur zgjohej nga gjumi, para marrjes së abdesit, para fillimit të namazit dhe kur hynte në shtëpi. Ai ﷺ i pastronte dhëmbët me shkopinj nga pema El-Eraak.

Parfumi

Ai ﷺ e përdorte shumë parfumin dhe e donte atë.

Shkurtimi i mustaqeve dhe lëshimi mjekrës

Profeti ﷺ ka thënë: *“Kundërshtoni idhujtarët, lëshoni mjekrat dhe shkurttoni mustaqet”*.

Përcaktimi kohor

Enesi radijAllahu anhu ka thënë: *“Na e përcaktoi Profeti ﷺ kohën për shkurtimin e mustaqeve dhe prerjen e thonjve që mos t'i lëmë më shumë se dyzet ditë dhe netë”*.

Fjalët e tij ﷺ

-Aishja radijAllahu anha ka thënë: *“I Dërguari i Allahut ﷺ nuk fliste shpejt siç flisni ju. Ai fliste qartë me fjalë të ndara saqë kush ulej tek ai i mbante mend”*.

-Ai ﷺ shumë herë i përsëriste fjalët nga tre herë me qëllim që të kuptohej. Kur përshëndeste me selam këtë e bënte tre herë.

Udhëzimi i tij ﷺ në të folur	Fjalët e tij ﷺ	-Ai ﷺ fliste vetëm kur e shihte të nevojshme dhe fliste me fjalë përmbledhëse; të pakta në shprehje por që përfshinin shumë kuptime. -Ai ﷺ nuk fliste në ato gjëra që nuk i takonin dhe fliste vetëm në gjëra ku shpresonte shpërblimin. -Ai ﷺ nuk fliste fjalë të ndyta dhe nuk bënte gjëra të pahijshme dhe nuk bërtiste.
	E qeshura e tij ﷺ	-E gjithë e qeshura e tij ﷺ ishte buzëqeshje. Më e shumta e të qeshurës së tij ﷺ ishte aq sa i dukeshin dhëmballët.
	Qarja e tij ﷺ	-Ai ﷺ nuk qante me dënësë duke ngritur zërin, porse i lotonin sytë dhe dëgjohej një zë nga gjoksi i tij. -Qarja e tij ﷺ herë ishte mëshirë për të vdekurin, herë ishte frikë për umetin e tij dhe dhembshuri për ta, herë prej frikës së Allahut të Lartësuar dhe herë kur dëgjonte Kuran.
	Hutbeja (fjalimi) e tij ﷺ	-Ai ﷺ e mbante hutben në tokë, mbi minber dhe mbi deve. Xhabiri radijAllahu anhu ka thënë: “<i>I Dërguari i Allahut kur mbante hutbe i skuqeshin sytë, e ngrinte zërin dhe i shtoej zemërimi sikur po paralajmëronte ushtrinë (nga rreziku që i kanosej)</i>” -Ai ﷺ nuk mbante ndonjë hutbe veçse e fillonte me falënderimin e Allahut. -Ai ﷺ ligjëronte në çdo kohë me gjëra që mendonte se janë të nevojshme dhe të dobishme për njerëzit.

Pyetjet	saktë	E gabuar
✘ Kur vishte këmishën fillonte me anën e djathtë	☐	☐
✘ Në shumicën e rasteve ushqimi i tij vendosej shtruar në tokë mbi sofër.	☐	☐
✘ Kur udhëtonte dhe kthehej nga udhëtimi nuk bënte “Tark” tek familja e vet natën dhe ka ndaluar nga kjo gjë.	☐	☐
✘ Ndonjëherë ai ﷺ ka lidhur gurë në barkun e tij nga uria dhe ndonjëherë është ngopur.	☐	☐
✘ Ai ﷺ është mjekuar, ka mjekuar të tjerët, por vetë nuk është mjekuar me djegie, ka bërë rukje dhe nuk ka kërkuar t’i bëhet.	☐	☐
✘ Ai ﷺ kishte shtatë fëmijë; katër djemë dhe tre vajza.	☐	☐
✘ Ai ﷺ të gjithë fëmijët i kishte nga martesë me Hadixhen dhe askush prej grave, përpos Hadixhes, nuk lindi.	☐	☐
✘ Të gjithë fëmijët e tij ﷺ vdiqën para tij.	☐	☐
✘ Nuk ka kundërshtim në mesin e dijetarëve se Profeti ﷺ vdiq duke qenë i martuar me nëntë gra; Aishen, Hafsa, Zejnebe bintu Xhahsh, Ummu Selemeh, Safijeh, Ummu Habibeh, Mejmuneh, Seudeh dhe Xhubejrijeh.	☐	☐
✘ Allahu i Lartësuar i dërgoi selam Hadixhes me anë të Xhibrilit. Kjo veçanti i është dhënë vetëm asaj e askujt tjetër.	☐	☐

✘ Ngjyra më e dashur tek ai ﷺ ishte:

☐ e bardha ☐ e zeza ☐ atë që posedonte prej ngjyrave.

✘ Rrobet e tij ﷺ: ☐ nuk vishte rrobe leshi ☐ vishte rrobe pambuku dhe liri ☐ vishte atë që posedonte ☐ vetëm e para dhe e dyta.

✘ Rrobet e tij ﷺ: ☐ ishin të shtrenjta ☐ të lira për shkak të asketizmit të tij ☐ mesatare.

✘ Ai ﷺ e përmendte Allahun dhe e falënderonte Atë: ☐ në fillim të ushqimit ☐ në fund të tij ☐ në fillim dhe në fund.

✘ Në të shumtën e rasteve ai ﷺ pinte: ☐ ulur ☐ në këmbë ☐ të dyja i ka vepruar.

✘ Ai ﷺ ka thënë: “*Më janë bërë të dashura nga dynjaja juaj*”: ☐ gratë ☐ parfumi ☐ të dyja së bashku.

✘ Ai ﷺ ka thënë: “*Ndërsa rehatia (kënaqësia) e syve të mi është në*”: ☐ Xhenet ☐ namaz ☐ të dyja bashkë.

✘ Jetesa e tij ﷺ me gratë e tij ishte: ☐ në mënyrën më të mirë ☐ me moralin më të lartë ☐ të dyja bashkë.

✘ Enesi radij Allahuanhu ka thënë: “*Na e përcaktoi Profeti kobën për shkurtimin e mustaqeve dhe prerjen e thonjve që mos t’i lëmë më shumë se (...) ditë dhe netë*”. ☐ tridhjetë ☐ dyzetë ☐ pesëdhjetë.

✘ Udhëzimi i tij ﷺ në rruajtjen e kokës ishte: ☐ rruante një pjesë dhe linte pjesën tjetër ☐ e linte të gjithë ose e rruante të gjithë.

✘ Ai ﷺ e donte misvakun dhe dhëmbët i pastronte me misvak: ☐ kur nuk agjëronte ☐ kur ishte i agjërueshëm ☐ të dyja bashkë.

✘ E qeshura e tij ﷺ ishte: ☐ e gjitha buzëqeshje ☐ në të shumtën e herëve ka qenë bërëqeshje.

Ai ۞	xhenaze	ftesës	vejushën e të dobëtin	të sëmurin
vizitonte	☐	☐	☐	☐
merrte pjesë	☐	☐	☐	☐
i përgjigjej	☐	☐	☐	☐
ecte me	☐	☐	☐	☐

Punët e tij	delen	plithar në ndërtim të xhamisë	rroben me dorën e tij	nallanet	familjes e vetes së tij
rregullonte	☐	☐	☐	☐	☐
ka arnuar	☐	☐	☐	☐	☐
ka mjelur	☐	☐	☐	☐	☐
i ka shërbyer	☐	☐	☐	☐	☐
ka mbajtur	☐	☐	☐	☐	☐

Prej fitrës janë	thonjve	qimeve të squetullës	qimeve rreth organit	mjekrës	mustaqeve
shkurtimi i	☐	☐	☐	☐	☐
lëshimi i	☐	☐	☐	☐	☐
prerja e	☐	☐	☐	☐	☐
shkulja e	☐	☐	☐	☐	☐
rruajtja e	☐	☐	☐	☐	☐

Udhëzimi i tij në ngrënie	nuk gjendej	e hante	e linte dhe s'e ndalonte	gjendej
nuk e refuzonte atë që	☐	☐	☐	☐
nuk kërkonte atë që	☐	☐	☐	☐
kur i afrohej diçka për të ngrënë	☐	☐	☐	☐
ato që s'ia pranonte vetja	☐	☐	☐	☐

Ai ﷺ	kur mbaronte	me një gisht	me pesë	me tre
hante me gishta	☐	☐	☐	☐
i lëpinte ato	☐	☐	☐	☐
është më mirë se ngrënia	☐	☐	☐	☐
mendjemadhi ha	☐	☐	☐	☐

Prej veçorive të tij	Është dërguar me fenë e pastër dhe me toleranceë	Ibën El-Kajjimi (Allahu e mëshiroftë!) ka thënë: “Ka bashkuar mes të qenit të saj hanefije (fe e pastër) dhe Semha (tolerante). Ajo është hanefije në teuhid dhe tolerante në morale. E kundërta e tyre janë shirku dhe ndalimi i asaj që Allahu e ka bërë të lejuar”
	Është dërguar te xhindët dhe njerëzit	Ai ﷺ ka thënë: “Çdo profet dërgohet posaçërisht tek populli i tij, kurse unë u dërgova tek mbarë njerëzit”.
	Libri dhe thirrja e tij	Allahu i Lartësuar thotë: “ Elif Lâm Râ. Këtë Libër ta kemi shpallur ty (o Muhamed), për t’i nxjerrë njerëzit, me lejen e Zotit të tyre, nga errësira në dritë, në rrugën e të Plotfuqishmit, të Denjit për çdo lavd ”. Ibrahim: 1
	Mrekullia e tij	Mrekullia më e madhe e tij ﷺ është Kurani. Nuk ka patur ndonjë mrekulli që i është dhënë ndonjë të Dërguari apo Profeti para tijtë e që të mos ketë patur ai ﷺ një pjesë nga ajo.
	Dashuria e tij është fe	Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Askush nga ju nuk ka besuar derisa unë të jem njeriu më i dashur tek ai se fëmija e tij, prindi i tij dhe të gjithë njerëzit</i> ”.
	Gjykimi për atë që e urren	Kush e urren Profetin ﷺ, ai konsiderohet jobesimtar. Allahu i Lartësuar thotë: “ Sigurisht, ai që të urren ty, ai vetë është fatprerë ”. El-Keuther: 3

Prej veçorive të tij	Miku dhe i dashuri i Allahut	Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Allahu më ka marr për mik e të dashur (kbalil) ashtu siç mori Ibrahimin për mik dhe të dashur</i> ”.
	Prej Ulul-Azmit	Allahu i Lartësuar thotë: “ Ne lidhëm besën me ty (o Muhamed) siç bëmë me profetët e tjerë: me Nuhun, Ibrahimin, Musain dhe Isain, të birin e Merjemes ”. El-Ahzab: 7
	Dituria e tij ﷺ	Ai ﷺ: “ <i>Unë jam më i dituri prej jush në lidhje me Allahun</i> ”. Allahu i Madhëruar thotë: “ Thuaj: “Unë nuk ju them se zotëroj thesaret e Allahut apo se e di të padukshmen dhe as nuk them se jam engjëll.” ” El-Enam: 50
	Gjykimi për atë që i bindet atij ﷺ dhe atë që e kundërshton	Allahu i Madhëruar thotë: “ Thuaju: “Nëse ju e doni Allahun, atëherë mëndiqni mua, që Allahu do t’ju dojë dhe t’jua falë gjynahet!” ” Al Imran: 31. Dhe ka thënë: “ Mos u ligështoni dhe mos u pikëlloni, sepse ju, gjithsesi jeni më të lartët, nëse jeni besimtarë të vërtetë ”. Al Imran: 139. Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Të gjithë do të hyni në Xhenet përveç atij që refuzon</i> ”. Thanë: E kush refuzon o i Dërguari i Allahut? Tha: “ <i>Kush më bindet mua do të hyjë në Xhenet, kurse ai që më kundërshton ka refuzuar</i> ”. Po ashtu ai ﷺ ka thënë: “ <i>Poshtërimi dhe nënçmimi është për atë që kundërshton urdhërin tim</i> ”.

Prej veçorive të tij	Umetii tij ﷺ	Allahu i Madhëruar thotë: “Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun”. Al Imran: 110. Ai ﷺ ka thënë: <i>“Pasha Atë në dorën e të Cilit është shpirti im, shpresoj që të jeni gjysma e banorëve të Xhenetit”</i>.
	Vendi i tij ﷺ	Vendi i tij ﷺ është Meka. Allahu i Lartësuar thotë: “Me të vërtetë, Faltorja e parë e ngritur për njerëzit, është ajo në Bekkë (Mekë), e bekuar dhe udhërrëfyese për popujt. Në të ka shenja të qarta (që janë): vendi i Ibrahimit; kush hyn në të është i sigurt; dhe vizita (për haxh) e kësaj Faltoreje (e cila është detyrë) për këdo që ka mundësita përballojë rrugën. E kush nuk beson, Allahu nuk ka nevojë për askënd”. Al Imran: 96-97. Meka është vendi i Shenjtë. Ai ﷺ ka thënë: <i>“Me të vërtetë këtë qytet Allahu e ka bërë të ndaluar (të shenjtë) ditën kur krijoi qiejtë dhe tokën. Ky do të jetë i shenjtë me shenjtërimin që i ka bërë Allahu”</i>. Ai është vendi i muslimanëve deri në ditën e Kiametit. Ai ﷺ ka thënë: <i>“Nuk ka migrim (bixhret) pas çlirimit të Mekes”</i>.
	Kibla e tij ﷺ	Kibla e tij ﷺ është Qabja. Para saj ka qenë Bejtul Makdis (Kudsi). Allahu i Lartësuar thotë: “Ne të pamë ty (Muhamed) që vazhdimisht drejtoje shikimin nga qielli. Mirë pra, Ne do të të kthejmë ty nga kibla që të kënaq ty. Prandaj, ktheje fytyrën tënde nga Xhamia e Shenjtë (Qabeja)! Dhe kudo që të gjendeni, kthejeni fytyrën tuaj nga ajo anë!” El-Bekare: 144.

Prej veçorive të tij

Kibla e tij ﷺ

Xhamia e Shenjtë është e para xhami e ndërtuar mbi sipërfaqjen e tokës. Ebu Dherri radijAllahu anhu ka thënë: E pyeta të Dërguarin e Allahut ﷺ për xhaminë e parë të ndërtuar mbi sipërfaqjen e tokës, dhe tha: “*Xhamia e Shenjtë (Qabja)*.”

Ai ﷺ ka thënë: “*Kush vjen në këtë Shtëpi (bën Haxh) dhe nuk flet dhe nuk bën veprime të pahijshme, kthehet si ditën që e ka lindur nëna e tij*”.

Ai ﷺ ka thënë: “*Namazi i falur në Xhaminë e Shenjtë (Qabe) është i barabartë me njëqind mijë namaze, namazi i falur në xhaminë time është i barabartë me një mijë namaze kurse namazi i falur në Bejtul-Makdis (Kuds) është i barabartë me pesëqind namazë*”.

Ai ﷺ ka thënë: “*Nuk lejohet udbëtimi me qëllim adhurimi vetëm se në tre xhami; në Xhaminë e Shenjtë, në xhaminë time dhe në xhaminë Aksa*”.

Po ashtu ai ﷺ ka thënë: “*Kur të shkoni për të kryer nevojat fiziologjike, atëherë mos u ktheni në drejtim të Kibles dhe mos ia ktheni shpinën asaj. Por (kthehuni) në lindje dhe në perëndim*”.

Të afërmit dhe gratë e tij ﷺ

Ai ﷺ kishte shtatë fëmijë, tre djemë dhe katër vajza:

1. Kasimi, me emrin e të cilit ka patur dhe nofkën.

2. Zejnebja radijAllahu anha.

3. Rukajeh

4. Ummu Kulthum.

5. Fatimeh

6. Abdullah, i cili njihej me nofkën i miri, i pastërti.

7. Ibrahim, nëna e të cilit ka qenë Marija. Kurse pjesën tjetër të fëmijëve ai ﷺ e ka patur me Hadixhen radijAllahu anha. Asnjë prej grave të tij, pos saj, nuk lindi.

Të gjithë fëmijët e tij ﷺ vdiqën para tij, përveç Fatimes, e cila vdiq gjashtë muaj pas vdekjes së Profetit ﷺ. Allahu për shkak të durimit të saj dhe shpërblimin që llogariste tek Ai (Allahu) e ngriti atë në grada në Xhenet dhe e dalloi nga të gjithë gratë e tjera. Fatimja radijAllahu anha është padyshim prej vajzave më të mira të tij. Të gjithë vajzat e tij ﷺ e arritën Islamin dhe e pranuan atë dhe bënë hixhret (migrim) bashkë me të ﷺ.

Xhaxhallarët e tij ﷺ janë njëmbëdhjetë:

1. Zotëriu i dëshmorëve, Hamza radijAllahu anhu.

2. Abbasi radijAllahu anhu.

3. Ebu Talibi, emri i të cilit është Abdulmenaf.

4. Ebu Lehebi, emri i të cilit është Abduluzza.

5. Zubejri

6. Abdul kabeh

7. El-Mukvim.

8. Diraru.

9. Kuthem.

10. El-Mugirah.

11. El-Gajdak, emri i të cilit është Mus'ab.

Nga të gjithë xhaxhallarët e tij ﷺ vetëm Hamza dhe Abbasi radijAllahu anhumë e pranuan Islamin.

Hallat e tij ﷺ, e ato janë gjashtë:	1. Safijjeh. Ajo është Ummu Ez-Zubejr bin El-Avvam		2. Ummu Hakim El-Bejda.	
	3. Atikeh		4. Berrah.	
	5.Erva.		6. UmejmeH.	
Bashkëshortet e tij ﷺ:	Germat : Hâ, Xhim dhe Za	(الحَا) Hafsa bintu Umer bin El-Hatabi radijAllahu anha. (الجيم) Xhuvejrijeh bintu El-Harith radijAllahu anha (الزاي) Zejnebe bintu Xhahsh radijAllahu anha, Zejnebe bintu Huzejmeh radijAllahu anha.		
	Germat Sad, Hâ dhe Ra	(الصاد) Safijjeh bintu Hujejjibin Ahtab radijAllahu anha. (الخاء) Hadixheh bintu Huvejlid radijAllahu anha. (الراء) Ummu Habibeh Ramleh bintu Ebu Sufjan radijAllahu anha.		
	Germat Sin, Mim, Ajn, He	(السين) Seudeh bintu Zemah radijAllahu anha. (الميم) MejmuneH bintu El-Harith radijAllahu anha. (العين) Aisheh bintu Ebu Bekër radijAllahu anha. (الهاء) Ummu Selemeh Hind bintu Ebu UmejjeH radijAllahu anha.		
Hadixhja radijAllahu anha	Gruaja e parë e tij ﷺ është Hadixheh bintu Huvejlid El-KurajshijjeH El-EsedijjeH radijAllahu anha. Profeti ﷺ u martua me të para profetësisë kur ajo ishte dyzet vjeç. Ai ﷺ nuk u martua me asnjë tjetër derisa ajo vdiq. Të gjithë fëmijët, përveç Ibrahimit, ai ﷺ i kishte me të. Hadixhja radijAllahu anha e mbështeti kur i zbriti Shpallja dhe sakrifikoi bashkë me të. Ajo u përpoq fort përkrah tij dhe e ndihmoi vetë dhe me pasurinë e saj për përmbushjen e misionit hyjnor. Allahu i Lartësuar i dërgoi selam asaj me anë të melekut Xhibril. Kjo veçanti i është dhënë vetëm asaj e askujt tjetër. Ajo vdiq tre vjet para migrimit (hixhretit).			

Seudeh radijAllahu anha

Disa ditë pas vdekjes së Hadixhes radijAllahu anha, Profeti ﷺ u martua me Seuden. Ajo është Seudeh bintu Zemah El-Kurajshijeh radijAllahu anha. Kjo është gruaja që ia fali ditën e saj (që Profeti ﷺ do rrinte me të) Aishes radijAllahu anha.

Aishja radijAllahu anha

Pas saj (Seudes), Profeti ﷺ u martua me Aishen. Ajo është Ummu Abdullah, Aishah e singerta e bija e të singertit (Ebu Bekrit). Dëlirësia e saj (nga shpifjet) u shpall nga Allahu mbi shtatë qiej. Ajo ishte gruaja më e dashur e të Dërguarit të Allahut ﷺ. Përpara martesë me të, engjëlli ia shfaqti atë me një copë prej mëndafshi dhe i tha: **“Kjo është gruaja jote”**. Profeti ﷺ u martua me të në muajin Sheval në vitin e parë pas migrimit (hixhretit). Ajo është e vetmja grua e virgjër me të cilën u martua Profeti ﷺ. Nuk ka ndodhur t’i ketë zbritur Shpallja atij ﷺ kur ka qenë nën petkun e ndonjë gruaja tjetër veç saj radijAllahu anha. Ajo radijAllahu anha ka qenë njeriu më i dashur për të. Pafajësia e saj zbriti prej qiellit kurse umeti Islam janë dakortësuar se kush e akuzon atë për çështje nderi, ai konsiderohet jobesimtar. Ajo është gruaja më e ditur nga të gjitha gratë e tij ﷺ. Madje ajo padiskutim është gruaja më e ditur në çështjet fetare nga të gjitha gratë e umetit. Sahabët e mëdhenjë të Profetit ﷺ merrnin për bazë fjalën e saj dhe e pyesnin për çështjet fetare.

Hafsa radijAllahu anha

Pastaj Profeti ﷺ u martua me Hafsa bintu Umer bin El-Hatabi radijAllahu anha. Ajo e kishte pranuar Islamin bashkë me bashkëshortin e saj Hunejs bin Hudhadheh Es-Sehmijji radijAllahu anhu dhe me të ajo kishte migruar për në Medine. Ai u vra në luftën e Uhudit. Pas kësaj i Dërguari i Allahut ﷺ u martua me të.

Zejnebe Bintu Huzejme radijAllahu anha	Pastaj ai ﷺ u martua me Zejnebe bintuHuzejme bin El-Harith El-Kajsijeh radijAllahu anha, prejardhja e së cilësi shte nga Hilal bin Amir. Ajo radijAllahu anha vdiq dy muaj pasi u martua me Profetin ﷺ. Ajo njihej me nofken Ummu El-Mesakin (nëna e të varfërve).
UmmuSelemeh radijAllahu anha	Pastaj ai ﷺ u martua me Ummu Selemeh Hind bintu Ebu Umejje El-Kurashijeh El-Mahzumijeh radijAllahu anha. Emri i Ebu Umejje-s është Hudhejfe bin El-Mugirah. Ummu Selemehr adijAllahu anha është e fundit që ka vdekur prej grave të tij ﷺ. Ajo vdiq në vitin 62 hixhri.
Xhujejrieh radijAllahu anha	Prej grave të tij ﷺ është Xhujejrieh bintu El-Harith bin Ebu Dirari El-Mustalikijeh radijAllahu anha. Ajo ishte vajza e kryetarit të fisit El-Mustalik. Ajo erdhi te Profeti ﷺ (pasi kishte rënë rob) dhe kërkoi ndihmën e tij për të fituar lirinë. Profeti ﷺ ia përmbushi kërkesën dhe u martua me të.
Zejnebe bintu Xhahsh radijAllahu anha	Pastaj Profeti ﷺ u martua me Zejnebe bintu Xhahsh radijAllahu anha prej fisit Esed bin Huzejme. Për të ka zbritur fjala e Allahut të Lartësuar: “E, pasi Zejdi bashkëjetoi me gruan e vet dhe u nda prej saj, Ne ta dhamë ty për bashkëshorte...” El-Ahzab: 37. Ajo krenohej me këtë para grave të Profetit ﷺ duke thënë: <i>“Juve ju martuan familjarët tuaj, ndërsa mua më martoi Allahu prej mbi shtatë qiejve”</i>. Një veçori e saj radijAllahu anha ishte se Allahu ishte kujdestari i saj i Cili lidhi martesën e saj me të Dërguarin e Tij ﷺ.

Ajo radijAllahu anha vdiq në fillim të kilafetit të Umer bin El-Hatabit radijAllahu anhu. Në fillim ajo ka qenë e martuar me Zejd bin Haritheh radijAllahu anhu, të cilin Profeti ﷺ e kishte djalë të birësuar. Dhe pasi Zejdi e ndau, Allahu i Lartësuar e martoi me të Dërguarin e Tij ﷺ në mënyrë që të ishte shembull për umetinė tij në lejimin e martesës me gratë e të birësuarve.

**Ummu Habibeh
radijAllahu anha**

Pastaj Profeti ﷺ u martua me Ummu Habibeh radijAllahu anha. Emri i saj është Ramleh bintu Ebu Sufjan Sahër ibn Harb El-Kurashijeh El-Emevijeh. Profeti ﷺ u martua më të në kohën kur ajo gjendej në Abisini pasi kishte migruar atje. Nexhashiu i dha asaj në emër të Profetit ﷺ një mehr (prikë) prej katërqind dinarësh, e përgatiti dhe e nisi për tek Profeti ﷺ. Ajo vdiq në sundimin e vëllait të saj Muavije radijAllahu anhu.

**Safijeh radijAllahu
anha**

Profeti ﷺ u martua dhe me Safijeh bintu Hujejji Ahtab Sejjid bëni En-Nedir prej fisit të Harunit vëllai i Musës alejhimas selam. Ajo radijAllahu anha është vajzë dhe grua profeti. Ajo radijAllahu anha ka qenë prej grave më të bukura. Në luftën e Hajberit, pasi çifutët e hajberit u shpartalluan, ajo ra në duart e muslimaëve. Profeti ﷺ i dha lirinë asaj duke e konsideruar si mehrë (prikë), gjë e cila u kthye në traditë profetike.

Mejmuneh radijAllahu anha

Pastaj Profeti ﷺ u martua me Mejmuneh bintu El-Harith El-Hilalijeh radijAllahu anha. Ajo është gruaja e fundit me të cilën ai ﷺ u martua. Profeti ﷺ u martua me të në Meke gjatë umrës 'El-Kada' pasi u lirua prej saj (umrës). Nuk ka kundërshtim në mesin e dijetarëve se Profeti ﷺ vdiq duke qenë i martuar me nëntë gra. E para prej grave që vdiq pas tij është Zejnebe bintu Xhahsh radijAllahu anha në vitin e 20 hixhri. Kurse e fundit që vdiq prej tyre është Ummu Selemeh radijAllahu anha në vitin 62 hixhri në hilafetin e Jezid bin Muavijeh.

Pjesa e dytë **Historia e tij**

Tema e parë: Para profetësisë

Lindja e tij ﷺ	Ai ﷺ u lind në Meke në vitin e ‘ Ngjarjes së Elefantit ’, ditën e Hënë të muajit Rabi'u El-Evel, 53 vite para migrimit (hixhretit) që përputhet me vitin 571 sipas kalendarit diellor. Ngjarja e Elefantit ishte një parapërgatitje që e bëri Allahu i Lartësuar për ardhjen e Profetit të Tij ﷺ dhe shtëpinë e Tij.	
Babai i tij	Abdullah bin Abdulmutalib, i cili vdiq kur i Dërguari i Allahut ﷺ ishte në barkun e nënës së vet. Ai ﷺ u lind dhe u rrit jetim.	
Nëna e tij	Amineh bintu Vehb prej fisit Zuhrah. Ajo vdiq kur i Dërguari i Allahut ﷺ s’i kishte mbushur shtatë vjeç.	
Kujdestari i tij	Pas vdekjes së nënës së tij për atë u kujdes gjyshi i tij Abdulmutalibi, cili vdiq kur i Dërguari i Allahut ﷺ ishte rreth tetë vjeç. Pastaj e mori në kujdestari xhaxhai i tij Ebu Talibi, emri i të cilit është Abdumenaf.	
Gjdhënëset e tij ﷺ	Thuvejbëh	Robëresha e Ebu Lehebit e cila i dha gjë Profetit ﷺ disa ditë. Bashkë me të ajo i ka dhënë gjë dh eEbu Selemeh Abdullah bin Abdulesed El-Mahzumijj radijAllahu anhu nga qumështi i birit të saj Mesruhit. Po ashtu ajo i ka dhënë gjë xhaxhait tëtij Hamza bin Abdulmutalib radijAllahu anhu.
	Halimeh Es-Seadijeh	Ajo i ka dhënë gjë Profetit ﷺ nga qumështi i djalit të saj Abdullah, vëllai i Unejseh dhe Xhudhameh -e cila ndryshe quhet Esh-Shejma-. Të gjithë këta ishin fëmijët e El-Harith bin Abduluzza bin Rifaah Es-Seadij. Bashkë me Profetin ﷺ ka pirë gjë (te Halimja) djali i xhaxhait të tij Ebu Sufjan bin El-Harith bin Abdulmutalib radijAllahu anhu.

Gratë që e rritën atë ﷺ	Nëna e tij Amineh	Thuvejbëh robëresha e Ebu Lehebit dhe	Halimeh bintu Ebu Dhuvejb Es-Seadijeh.
	Esh-Shejma	Esh-Shejma Bintu Halimeh Es-Sehadijeh dhe motra e tij ﷺ nga gjiri. Ajo erdhi me delegacionin e Hevazunit te Profeti ﷺ, i cili i shtroi rroben e tij (në formë respekti) në mënyrë që ajo të ulej ashtu siç i takon.	
	Ummu Ejmen	Ummu Ejmen Berakeh El-Habeshijeh radijAllahu anha. Ajo ishte një robëreshë që ai ﷺ e kishte atë trashëgimi nga babai i tij. Ajo ka qenë kujdestarja e tij. Profeti ﷺ e martoi atë me njeriun e dashur tek ai Zejd bin Haritheh radijAllahu anhu. Nga kjo martesë u lind Usameh bin Zejd radijAllahu anhu. Është kjo grua që kur Ebu Bekri dhe Umer iradijAllahu anhumë shkuan tek ajo, pas vdekjes së Profetit ﷺ, e gjetën duke qarë. Ata i thanë: Përse po qanë? Ajo që gjendet tek Allahu është më e mirë për të Dërguarin e Tij ﷺ. Tha: “Unë e di se ajo që gjendet tek Allahu është më e mirë për të Dërguarin e Tij dhe se i Dërguari i Allahut ﷺ ka shkuar atje ku është më mirë se sa ka qenë. Porse unë po qaj sepse na u ndërpre Shpallja nga qielli”. Ebu Bekri dhe Umeri u prekën nga fjalët e saj dhe filluan të qanin bashkë me të radijAllahu anhum.	
Puna e tij ﷺ	Ai ﷺ ka qenë ruajtës (bari) delesh. Kjo punë ka qenë shkak për durimin dhe mëshirën e tij me të dobëtit dhe kujdesin ndaj tyre. Ai ﷺ ka thënë: “Allahu nuk ka dërguar ndonjë Profet vetëm se ai ka qenë bari delesh”. Sahabët i thanë: Edhe ti? Tha: “Po. Unë kam ruajtur delet për një shumë të caktuar të hollash për banorët e Mekës”.		

Tregtia dhe martesa e tij ﷺ

Kur Profeti ﷺ mbushi moshën 25 vjeçare u nisë për në Sham për tregti. Arriti deri në vendin e quajtur Busra dhe pastaj u kthye. Pas kthimit ai u martua me Hadixhe bintu Huvejlid radijAllahu anha. Ajo është e para me të cilën ai ﷺ u martua.

(Ri)Ndërtimi i Qabes

Kur Profeti ﷺ arriti moshën 30 vjeçare muret e Qabes ishin dobësuar, prandaj kurejshët vendosën që ta rindërtonin atë dhe secili fis mori një pjesë të caktuar për rindërtim. Kur ndërtimi arriti te pjesa e Gurit të Zi, ata (kurejshët) ranë në kundërshtim mes veti se kush e meritonte ta vendoste Gurin e Zi në vendin e tij. Ata qëndruan në këtë gjendje 4-5 netë. Pastaj u dakortësuan se i pari që do hyjë në derën e xhamisë, ai do merret si gjykues mes tyre. I pari që hyri ishte Profeti ﷺ. Ai gjykoi mes tyre duke i urdhëruar që Gurin e Zi ta vendosin mbi një rrobe dhe secili fis të kapte një cep të saj (rrobes). Kur arritën në vendin ku do vendosej Guri i Zi, Profeti ﷺ e mori me duart e tij atë dhe e vuri në vendin e tij.

Veçimi i tij ﷺ

Aishja radijAllahu anha ka thënë: “*Të Dërguarit të Allahut iu bë i dashur veçimi (nga të tjerët). Ai veçohet dhe qëndronte në shpellën Hira ku adhuronte Allahun për disa netë me radbë*”. Ai ﷺ i urrente jashtë mase idhujt dhe fenë e popullit të tij, aq sa nuk kishte gjë më të urryer tek ai se sa ato.

Tema e dytë: Fillimi i Shpalljes

Kur Profeti ﷺ mbushi dyzet vjeç dielli i profetësisë ndriçoi tek ai. Allahu i Lartësuar e nderoi atë me Mesazhin e Tij ditën e Hënë.

Profetësia e tij ﷺ

Aishja radijAllahu anha ka thënë: Gjëja e parë me të cilën të Dërguarit të Allahut ﷺ i vinte shpallja ishte në formë të ëndrrave të mira në gjumë. Nuk ndodhte që të shihnte ndonjë ëndërr e ajo të mos i plotësohej sikurse drita e agimit. Më pas iu bë e dashur vetmia. Ai ﷺ vetmohej në shpellën Hira ku bënte adhurim disa netë rresht para se kthehej te familja e vet ku furnizohej me ushqime dhe shkonte e vetmohej. Pastaj kthehej te Hadixhja dhe furnizohej për të qëndruar net të tjera vetmie në shpellën Hira. Derisa i erdhi e vërteta në kohën që ishte në shpellën Hira. Aty i erdhi engjëlli dhe i tha: “Lexo!” Profeti ﷺ tha: “*Nuk di të lexoj*”. Tha (Profeti ﷺ): “*Më kapi dhe më shtrëngoi sa që mezi merrja frymë, pastaj më lëshoi dhe tha: Lexo!*” I thashë: “*Nuk di të lexoj!*” Më kapi dhe më shtrëngoi për së dyti, sa që mezi merrja frymë, pastaj më lëshoi dhe tha: Lexo! I thashë: “*Nuk di të lexoj!*” Më kapi për së treti e më shtrëngoi dhe më lëshoi dhe tha: “**Lexo me emrin e Zotit tënd që krijoi (gjithçka) (1) e krijoi njeriun prej një droçke gjaku. (2) Lexo se Zoti yt është më Bujari(3)**”. El-Alak. Me këto ajete i Dërguari i Allahut ﷺ u kthye ndërsa zemra i rrihte pareshtur. Hyri te Hadixhe bint Huvejlidi radijAllahu anha dhe i tha: “*Më mbuloni, më mbuloni!*” Ajo e mbuloi derisa iu largua frika. Ai ﷺ filloi t’i tregonte Hadixhes për ndodhinë dhe i tha: “*U frikësova për veten time!*” Hadixhja i tha: Nuk ke pse të frikësohesh. Betohem në Allahun se Allahu kurrë nuk të poshtëron ty, sepse ti i mban lidhjet farefisnore, u ndihmon të dobëtëve, u jep nevojtarëve, i nderon mysafirët dhe e ndihmon atë që i është bërë padrejtësi. Hadixhja bashkë me të (Profetin alejhis-selam)

shkoi tek Verekah bin Neufel bin Esed bin Abduluzza, i cili ishte djali i xhaxhait të Hadixhes. Ai ishte bërë i krishterë në periudhën paraislame dhe njihte mirë shkrimin e hebraishte. Ai shkruante prej Ungjillit në hebraishte, aq sa ia kishte mundësuar Allahu. Ishte i shtyrë në moshë dhe i verbër. Hadixhja i tha: O djali i xhaxhait, dëgjoje nipin tënd. Verakah i tha: O djali vëllait tim, çfarë ke parë? I Dërguari i Allahut ﷺ i tregoi atij atë që kishte parë. Verekah i tha: Ai është engjëlli që Allahu e kishte dërguar te Musai. Ah sikur të isha i ri dhe i fortë kur populli yt të të dëbojë! I Dërguari i Allahut ﷺ i tha: “*Vërtet do të më dëbojnë?!*” Tha: Po. Nuk ka ardhur dikush me atë që ke ardhur ti e të mos e kenë armiqësuar njerëzit. Nëse ajo ditë më gjen të gjallë, do të të ndihmoj sa të kem fuqi. Nuk kaloi shumë kohë e Verekah vdiq dhe shpallja u ndal për një kohë. Ai ﷺ tha: “Derisa po ecja dëgjova një zë nga qielli. E ngrita shikimin dhe pash të njëjtin engjell që më erdhi kur isha në shpellën Hira. Ai ishte ulur në një karrige midis qiellit dhe Tokës. U frikësova shumë prej tij dhe u ktheva te familja ime (Hadixhja) dhe thashë: “më mbuloni, më mbuloni!” Allahu i Lartësuar zbriti: “**O ti, i mbështjellë** (o Muhamed)! **Çohu dhe paralajmëro!**” Deri te fjala e Tij: “**dhe largohu nga ndyrësia** (adhurimi i idhujve)!” El-Mudethir. Që atëherë shpallja vazhdoi të zbriste pa u ndërprerë.

Fazat e shpalljes	1. Ëndrra e vërtetë	Ajo ka qenë fillimi i shpalljes së tij ﷺ. Aishja radijAllahu anha ka thënë: “ <i>Nuk shihnte ëndërr vetëm se (ajo) i dilte (plotësobej) si agimi i mëngjesit</i> ”.
	2. Shpallja direkte	Engjëlli ia vendoste atë (Shpalljen) në mendjen dhe zemrën e tij ﷺ pa e parë atë. Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Me të vërtetë Shpirti i Shenjtë më frymëzoi në mendjen dhe zemrën time dhe më njoftoi se ...</i> ”
	3. Engjëlli i paraqitej në formë të ndonjë burri	Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Ndonjëherë engjëlli më paraqitej në formë të ndonjë burri dhe më flet, kurse unë e mësoj atë që më thotë</i> ”. Kishte raste që sahabët radijAllahu anhum e shihnin atë.
	4. Tingëllima e ziles	Ai ﷺ ka thënë: “ <i>Ndonjëherë më vjen si tingëllima e ziles e cila është më e vështira për mua. Kur engjëlli largohet, unë e kam nxënë prej tij atë që ka thënë</i> ”. Aishja radijAllahu anha ka thënë: E kam parë atë ﷺ duke i zbritur shpallja në ditë shumë të ftohta dhe kur i mbaronte shpallja, balli i pikonte së djersituri.
	5. Engjëlli i vinte në formën e vërtetë	Ai ﷺ e shihte atë (engjëllin) në formën e tij të vërtetë, ashtu siç e kishte krijuar Allahu. Kështu, ai i shpallte atij atë që Allahu donte që t'i shpallje. Kjo i ka ndodhur dy herë siç e ka përmendur Allahu në suren “En-Nexhm”.
	6. Shpallja drejtpërdrejtë nga Allahu	Kjo është ajo që Allahu i ka shpallur atij ﷺ drejtpërsëdrejti kur ai ishte mbi shtatë qiejt natën e Miraxhit në lidhje me bërjen obligim të namazit dhe gjërave të tjera.

Fazat e shpalljes	7. Allahu i ka folur atij ﷺ	E kjo kur Allahu i Lartësuar i fliste drejtpërdrejtë pa ndërmjetësimin e engjëllit. Ashtu siç Allahu i foli dhe Musait alejhis-selam.
Gjëja e parë që iu shpallë atij ﷺ	Atij iu shpallën pesë ajetet e para të sures El-Alak: “ Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka), e krijoi njeriun nga një droçkë gjaku! Lexo! Zoti yt është Bujari më i madh, i Cili, me anë të penës ia mësoi, ia mësoi njeriut ato që nuk i dinte ”.	
Shkallët e thirrjes së tij ﷺ	1. Profetësia.	2. Thirrja e njerëzve më të afërt të fisit në Islam.
	3. Paralajmërimi i popullit të tij.	
	4. Paralajmërimi i popullit që s’u kishte ardhur ndonjë paralajmërues para tij. E ata janë arabët.	
	5. Paralajmërimi i të gjithëve xhindëve dhe njerëzve deri në kohën e fundit (Kiamet).	
	Fazat e thirrjes së tij ﷺ	1. Thirrja në fshehtësi. Kjo zgjati tre vjet nga fillimi i dërgimit të tij ﷺ.
		2. Thirrja haptazi. E kjo, pasi u urdhërua me këtë: “ Ti prediko haptazi atë që të është urdhëruar ”. El-Hixhr: 94

Të parët që besuan tek ai ﷺ	Nga gratë: Hadixheja.	Nga burrat: Ebu Bekër Es-Siddiku.
	Nga shërbëtorët: Zejd bin Haritheh.	Nga fëmijët: Ali bin Ebi Talib.
	Nga robërit: Bilal bin Rabah El-Habeshijju.	
Disa prej të parëve që besuan tek ai ﷺ	Prej të parëve që besuan tek ai ﷺ, pas atyre që përmendëm, janë: familja e tij ﷺ, pastaj Uthman bin Affani, Talha bin Ubdejdullah, Ez-Zubejr bin El-Avvam, Sad bin Ebi Vekas, Abdurrahman bin Auf, Habbab bin El-Erat, Suhejb Er-Rumijju, Ammar bin Jasir, nëna e tij Sumejjeh, Ebu Ubejdeh Amir bin El-Xherrah, Uthman bin Madh'un, Ebu Selemeh bin Abdulesed dhe Utbeh bin Gazvan, Allahu qoftë i kënaqur me të gjithë ata!	

Tema e tretë: Periudha mekase

Mundimi i Profetit ﷺ dhe shokëve të tij nga ana e idhujtarëve

Kur idhujtarët panë vërtetësinë e thirrjes së Profetit ﷺ dhe tubimin e njerëzve rreth tij, ata filluan ta mundonin dhe lëndonin atë. Prej formave që ata ndoqën ishte:

-Trillimi i tyre për të ﷺ se ai është magjistar, në mënyrë që njerëzit të largoheshin prej tij dhe ta kishin frikë atë.

-Trillimi i tyre për të ﷺ se ai është i çmendur.

-Trillimi i tyre për të ﷺ se ai është gënjeshtar. Porse këtë e hidhte poshtë vetë fakti se ai ﷺ njihej në mesin e tyre si El-Emin për shkak të sinqeritetit të tij dhe mbajtjes së fjalës.

-Tallja me të ﷺ dhe me atë që ai erdhi.

-Provokimi i zhurmës dhe trazirave, kjo ndodhte kur Profeti ﷺ i ftonte njerëzit në Islam, me qëllim që t'i pengonin ata nga dëgjimi i shpalljes dhe së vërtetës.

-U dëlnin përpara njerëzve kur vinin në Meke për kryerjen e umrës ose të Haxhit apo punë të tjera dhe i paralajmëronin që të bënin kujdes nga Profeti ﷺ.

-Lëndimi i tij ﷺ në trup siç bëri Ukbeh bin Ebi Muit kur një herë e tërhoqi nga rrobet e tij derisa për pak po e mbyste, por ndërhyri Ebu Bekri radijAllahu anhu. Po ashtu në kohën që Profeti ﷺ ishte në sexhde ata i hodhën mbi shpinë të brendshmet e devesë derisa erdhi vajza e tij Fatimja radijAllahu anha dhe ia hoqi (largoj) nga shpina.

-Përpyrkja e tyre për ta vlarë atë ﷺ. Idhujtarët shkuan tek xhaxhai i tij Ebu Talibi që ta shkëmbente me Amarah bin El-Velid dhe ta vrisnin. Po ashtu deshën ta vrisnin në kohën kur ai ﷺ u nisë për hixhret (në Medine).

-Torturimi i të dobëve prej besimtarëve me ashpërsinë më të madhe. Siç bën me Bilalin të cilit i vendosën një gur të madh mbi bark. Apo siç bën me familjen e Amar bin Jasirit radijAllahu anhum dhe me të tjerët.

Hixhreti për në Abisini	Kur numri i muslimanëve u shtua dhe jobesimtarët filluan të frikësoheshin, ata i intensifikuan mundimet dhe sprovat ndaj Profeti ﷺ dhe muslimanëve. Kështu i Dërguari i Allahut ﷺ u dha leje të bënin hixhret për në Abisini. Ai ﷺ tha: <i>“Atje është një mbret që nuk i bën padrejtësi njerëzve”</i> .	
	Hixhreti i parë	Për në Abisini emigruan (bën hixhret) dymbëdhjetë burra dhe katër gra. Prej tyre Uthman bin Afani radijAllahu anhu. Ai ishte i pari që doli, dhe bashkë me të ishte gruaja e tij Rukajjeh vajza e të Dërguarit të Allahut ﷺ. Ata qëndruan në Abisini të sigurtë dhe të qetë. Më pas u erdhi lajmi se kurejshët kanë pranuar Islamin. Porse ky lajm ishte thjesht një gënjeshtër. Nisur nga ky lajm, muslimanët u kthyen në Meke dhe panë se situata atje ishte më e keqe se më parë. Prandaj, kush mundi prej tyre u kthye përsëri në Abisini. Ata që mbetën në Meke u përballën me mundime të mëdha nga ana e kurejshëve. Prej tyre ishte dhe Abdullah bin Mesudi radijAllahu anhu.
	Hixhreti i dytë	Në migrimin (hixhretin) e dytë për në Abisini u nisën tetëdhjetë e tre burra dhe tetëmbëdhjetë gra. Ata qëndruan te Nexhashiu të sigurtë dhe të qetë. Kjo gjë u arriti kurejshëve, të cilët dërguan Amër bin El-Asin dhe Abdullah bin Ebi Rabbiah me një grup njerëzish për t'u bërë kurth muslimanëve te Nexhashiu. Porse Allahu ua shkatërroi kurthet dhe ua ktheu vetë atyre.
Pranimi i Islamit nga Hamzai dhe Umeri	Në vitin e gjashtë të profetësisë e pranoi Islamin Hamza bin Abdumutalib. Ai (Hamzai) ishte më i forti i fisit kurejsh dhe me të u forcua i Dërguari i Allahut ﷺ. Pastaj Islamin e pranoi Umer bin El-Hatabi radijAllahu anhu me lutjen e begatë të Profetit ﷺ. Kështu muslimanët u forcuan me ata të dy (Hamzain dhe Umerin).	

Gryka e Ebu Talibit	Mundimet dhe persekutimet e kurejshëve ndaj të Dërguarit të Allahut ﷺ u shtuan akoma dhe më shumë, derisa atë ﷺ dhe familjen e tij e izoluan tre vjet te gryka (qaf mali) e Ebu Talibit. Gjatë kësaj kohe lindi dhe Abdullah bin Abasi radijAllahu anhumu. Jobesimtarët vazhdonin ta mundonin shumë Profetin ﷺ. Ai doli prej izolimit (rrethimi që i bënë kurejshët) në moshën 49 vjeçare.
Vdekja e Ebu Talibit dhe Hadixhes	Disa muaj pas kësaj vdiq xhaxhai i tij Ebu Talibi në moshën tetëdhjetë e shtatë vjeç. Pas një kohë të shkurtër vdiq Hadixhja radijAllahu anha. Dhe kështu mundimet e jobesimtarëve ndaj tij ﷺ u ashpërsuan.
Vajtja e tij ﷺ	Ai ﷺ shkoi në Taif bashkë me Zejd bin Haritheh radijAllahu anhu për t'i ftuar njerëzit e atij vendi për tek Allahu i Lartësuar. Atje qëndroi disa ditë por njerëzit nuk iu përgjigjen thirrjes së tij. Përkundrazi, ata (njerëzit në Taif) e lënduan, e dëbuan dhe e goditën me gurë derisa ia gjakosën këmbët. I Dërguari i Allahut ﷺ u largua prej tyre për t'u kthyer në Meke. Në Meke hyri në shoqërinë e El-Mut'im bin Adijji.
Islami i Addasit	Rrugës për në kthim ai ﷺ takoi skllavin e krishterë Addasin, i cili besoi në të (si i Dërguari i Allahut) dhe u bë musliman.
Besimi i xhinëve	Po ashtu gjatë rrugës së tij ﷺ në një vend i quajtur Nahle, Allahu i dërgoi një grup xhinësh prej shtatë vetash nga banorët e Nesibijnit. Ata dëgjuan Kuranin dhe u bënë musliman.
Israja dhe Miraxhi	Pastaj Profeti ﷺ u mbart me shpirtin dhe trupin e tij nga Meka për në Xhaminë Aksa e më pas u ngrit mbi shtatë qiej me shpirtin dhe trupin e tij për tek Allahu i Lartësuar. Allahu i foli drejtpërdrejtë atij dhe ia bëri detyrë faljen e pesë namazeve në ditë-natë.

Ai ﷺ ua paraqet Islamin fiseve:	Ai ﷺ për aq kohë sa qëndroi në Meke i ftoi fiset për tek Allahu i Lartësuar. Në sezonet e Haxhit dhe Umrës, Profeti ﷺ kërkonte prej tyre ta strehonin që të përcillte Mesazhin e Zotit të tij, ndërsa ata do të fitonin Xhenetin. Asnjë fis nuk iu përgjigjë kërkesës së tij ﷺ. Por Allahu e kishte ruajtur këtë nderim për ensarët. Profeti ﷺ u takua me një grup nga ensarët prej gjashtë vetash, të cilët iu përgjigjën Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Kur u kthyen në Medine ata filluan ta ftonin popullin e tyre në fenë Islame. Aq sa Islami u përhap në mesin e tyre dhe nuk mbeti asnjë shtëpi prej shtëpive të ensarëve që nuk përmendej në to i Dërguari i Allahut ﷺ.
Ensarët dhe Besëlidhja e Akabesë	Besëlidhja e parë Vitin pasardhës në Meke erdhën dymbëdhjetë burra nga ensarët. Prej tyre pesë ishin nga gjashtëshja që kishin qenë edhe vitin e kaluar në Meke. Ata i dhanë besën të Dërguarit të Allahut ﷺ tek Akabeja sipas kushteve që përmendet në fund të sures “<i>El-Mumtebineh</i>” ku tregohet për besën që i Dërguari ﷺ iu merrte grave. Më pas u kthyen për në Medine. Besëlidhja e dytë Vitin tjetër erdhën shtatëdhjetë e tre burra dhe dy gra. Ata janë pjesëmarrësit e besëlidhjes së Akabesë së fundit. Ata i dhanë besën të Dërguarit të Allahut ﷺ sedo ta mbronin atë ashtu siç mbrojnë gratë, fëmijët dhe vetet e tyre. Kështu ai ﷺ dhe shokët e tij u zhvendosën tek ata. I Dërguari i Allahut ﷺ zgjodhi prej tyre dymbëdhjetë drejtues.

Tema e katërt: Periudha medinase

Hixhreti për në Medine	I Dërguari i Allahut ﷺ u dha leje shokëve të tij radijAllahu anhum që të bënin hixhret për në Medine. Ata dolën grupe-grupe fshehurazi. Thuhet se i pari i tyre ishte Ebu Selemeh bin Abdulesed El-Mahzumijju. Po ashtu thuhet se ishte Musab bin Umejri. Ata shkuan te ensarët të cilët i strehuan në shtëpitë e tyre dhe i ndihmuan. Kështu Islami u përhap në Medine. Pastaj i Dërguarii Allahut ﷺ u lejua nga Allahu i Lartësuar të bënte hixhret. Ai ﷺ doli nga Meka ditën e Hënë në muajin Rabiul El-Evvel në moshën pesëdhjetë e tre vjeçare. Bashkë me të ishte Ebu Bekër Es-Sidiku dhe Amir bin Fuhejrah shërbëtori i Ebu Bekrit. Kurse udhërrëfyesi i tyre ishte Abdullah bin Urajkut El-Lejthi. Gjatë rrugës për në Medine Profeti ﷺ me Ebu Bekrin hynë në shpellën ‘Theur’ dhe qëndruan në të tre ditë. Pastaj morën rrugën përgjatë bregdetit.
Hyrja në Medine	Kur Profeti ﷺ dhe ata që ishin me të arritën në Medine, e kjo ditën e Hënë të datës dymbëdhjetë të muajit Rabiul El-Evvel, ai u vendosë në Kuba në pjesën lartë-në hyrje- të Medines te fisi Amër bin Auf. Aty ai ﷺ qëndroi katërmbëdhjetë ditë.
Xhamia e parë në Islam	Aty Profeti ﷺ ndërtoi xhaminë Kuba. Ibën Umeri radijAllahu anhu ka thënë: “Profeti çdo javë shkonte në xhaminë Kuba ecur dhe hipur mbi kafshë”. Ai ﷺ ka thënë: “<i>Namazi i falur në xhaminë Kuba është si kryerja e umrës</i>”.
Ndërtimi i xhamisë së Profetit:	Pastaj ai ﷺ i hipi devesë dhe u nisë. Njerëzit bisedonin se në cilën vend do të qëndrojë i Dërguari i Allahut ﷺ dhe e kapnin devenë e tij për kapistre, ku secili shpresonte që Profeti ﷺ të qëndronte tek ai. Kurse ai thoshte:

“Hapjani rrugën asaj (devesë), sepse ajo është e urdhëruar”. Ajo (deveja) u ul te vendi ku sot gjendet xhamia e tij ﷺ. Toka (ku qëndroi deveja) ishte e Sehlit dhe Suhejlit dy djemve nga Beni En-Nexhar. Profeti ﷺ zbriti nga deveja dhe qëndroi tek shtëpia e Ebu Ejjub El-Ensarijjet radijAllahu anhu. Pastaj ai ﷺ e ndërtoi xhaminë e tij ku bashkë me shokët e tij radijAllahu anhum mbante degë palme dhe plithar (thullë balte e tharë në diell). Më pas ndërtoi banesën e tij dhe përbri saj ndërtoi dhe banesën e bashkëshorteve të tij. Ku më pranë tij ishte dhoma e Aishes radijAllahu anha. Pas shtatë muajsh ai u zhvendos nga shtëpia e Ebu Ejjubit radijAllahu anhu për në shtëpinë e tij.

Vëllazërimi
mes ensarëve
dhe
muhaxhirëve

Pasi Profeti ﷺ ndërtoi xhaminë, ai vëllazëroi mes muhaxhirëve -ata ishin nëntëdhjetë burra- dhe ensarëve. Ky vëllazërim nënkuptonte që pas vdekjes të trashëgonin njëri-tjetrin dhe jo njerëzit e fisit të vet. Deri kur ndodhi beteja e Bedrit.

Çifutët

Kur Profeti ﷺ mbërriti në Medine dhe çifutët e panë, atyre u bë e qartë se me të vërtetë ai është i Dërguari i Allahut, përshkrimin e të cilit e gjenin të shkruar në Tevrat. E megjithë këtë vetëm një numër shumë i vogël e pranuan Islamin. Prej tyre ishte dijetari i tyre Abdullah bin Selam radijAllahu anhu. Profeti ﷺ bëri besëlidhje me fiset çifute. E ata ishin fisi Kajnuka, fisi En-Nedir dhe fisi Kurajdhah.

Ndryshimi i kibles

Pasi u bë detyrë falja e namazit natën e Miraxhit, Profeti ﷺ u falte në drejtim të Bejtul-Makdis (Jerusalem). Ai dëshironte që të falej në drejtim të Qabes dhe vazhdimisht e ngrinte shikimin e tij nga qielli duke shpresuar përmbushjen e kësaj dëshire. Dhe Allahu i Lartësuar i shpalli atij: **“Ne të pamë ty (Muhamed) që vazhdimisht drejtoje shikimin nga qielli. Mirë pra, Ne do të të kthejmë ty nga kibla që të kënaq ty”**. El-Bekare: 144. Kjo, në vitin e dytë të hixhretit. Kështu Profeti ﷺ u kthye në drejtim të Qabes.

Leja për të luftuar	Pasi Profeti ﷺ u vendos në Medine, Allahu i Lartësuar zbriti ajetin: “Atyre që janë sulmuar, u lejohet (që të mbrohen), sepse u është bërë padrejtësi dhe, në të vërtetë, Allahu është i Fuqishëm, që t’i ndihmojë ata, që janë dëbuar nga vatrat e tyre padrejtësisht, vetëm sepse thanë: “Zoti ynë është Allahu.” El-Haxh: 39-40. Prej betejave të para të tij ﷺ ishte beteja e El-Ebva, Buvat, El Ushejra dhe disa ekspedita tjera ushtarake.
Beteja e Bedrit	Në muajin Ramadan në vitin e dytë të hixhretit i Dërguari i Allahut ﷺ doli me 313 burra prej besimtarëve për të kërkuar karvanin e kurejshëve që kthehej nga Shami. Ebu Sufjani mori vesh se muslimanët kishin dalë nga Medina dhe e ndryshoi drejtimin e karvanit. Shejtani i nxiti kurejshët dhe ata dolën për të luftuar besimtarët. Të dy grupet u takuan në Bedër. Beteja e madhe e Bedrit u quajt “Jeumul-Furkan - Dita e Dallimit”. Kur dy ushtritë u ballafaquan i Dërguari i Allahut ﷺ luti Zotin e Tij dhe iu përgjërua Atij. Kështu Allahu i ndihmoi besimtarët me engjëjt që luftonin përkrah tyre kundër idhujtarëve. Allahu i Lartësuar i bëri triumfues ata ndaj jobesimtarëve dhe e lartësoi fjalën e Tij. Në Bedër u vranë shtatëdhjetë burra nga idhujtarët kurse nga besimtarët ranë dëshmorë katërmëdhjetë burra.
Beteja e Kajnukas	Në vitin e tretë të hixhretit fisi Kajnuka e thyen besëlidhjen që kishin me të Dërguarin e Allahut ﷺ. Prandaj Profeti ﷺ i rrethoi ata pesëmbëdhjetë netë derisa ata pranuan gjykimin e tij. Kështu që ai liroi. Ata ishin shtatëqind veta.
Beteja e Uhudit	Në muajin Sheval ndodhi beteja e Uhudit. Kurejshët dolën për t’u hakmarrë për të vranët e tyre në Bedër. Ata ishin rreth tre mijë burra dhe erdhën në Medine. Profeti ﷺ doli për në Uhud me rreth shtatë qind veta prej shokëve të tij. Ky ishte dhe rasti kur iu hoq maska dhe munafikëve, të cilët dezortuan dhe u larguan. Në fillim të ditës fitorja ishte në anën e muslimanëve pastaj Allahu i sprovtoi muslimanët dhe fitorja u ktheu në anën e idhujtarëve.

Ata e sulmuan të Dërguarin e Allahut ﷺ të cilin e plagosën dhe i thyjnë dhëmballën. Atë ditë përkrah muslimanëve ishin dhe engjëjt. Shtatë dhjetë burra nga sahabët radijAllahu anhum ranë dëshmorë. Prej tyre ishte Hamza bin Abdulmutalib, Musab bin Umejr, Enes bin En-Nedr, Handhalja (të cilën e lanë engjëjt) etj. Në këtë betejë Talhah bin Ubejdullah tregoi trimëri të madhe sa i Dërguari i Allahut ﷺ tha: “*Talhës iu bë detyrë (Xheneti për shkak të asaj që bëri)*”. I Dërguari i Allahut ﷺ bashkë me muslimanët u tërhoqën për në grykën e malit. Kështu Allahu i largoi idhujtarët prej tyre. Dita e Uhudit ishte dita e sprovimit ku Allahu sprovoi besimtarët, nxorri në shesh se kush ishin munafikë dhe nderoi me rënien dëshmor atë që deshi. Pas betejës i Dërguari i Allahut ﷺ dëgjoi se kurejshët kishin dalur përsëri me synimin e vetëm të zhduknin muslimanët. Prandaj Profeti ﷺ doli edhe pse besimtarët ishin të lënduar (nga plagët dhe humbja e të dashurve të tyre) Kur mbërritën muslimanët në Hamrau El Esed, kurejshët u njoftuan për këtë gjë dhe u kthyen për në Mekë.

Viti 4 i hixhretit

Në vitin e katër të hixhrit ndodhi tradhtia e “**Pusit Mauneh**” në të cilën u vranë shtatëdhjetë veta nga sahabët që e dinin mirë Kuranin. Po ashtu ndodhi në këtë vit beteja me fisin En-Nedir që donin të vrisnin Profetin ﷺ. Profeti ﷺ i rrethoi ata derisa Allahu shtiu frikë në zemrat e tyre. Kështu ai ﷺ i dëboi ata nga Medina. Për ta ka zbritur dhe sureja El-Hashr.

Viti 5 i hixhretit

Në vitin e pestë hixhri Profeti ﷺ doli për të luftuar fisin El-Mustalak dhe u kthye triumfues. Gjatë rrugës së kthimit u ligjësuaj tejemumi dhe ndodhi ngjarja e shpifjes ndaj Aishes radijAllahu anha, ku munafikët e akuzuan nënën e besimtarëve. Kjo e rëndoi atë dhe të Dërguarin e Allahut ﷺ derisa Allahu zbriti pafajësinë e saj në suren En-Nur. Kurse shpifësit morën dënimin sipas legjislacionit Islamit duke u goditur me kamzhik.

Beteja e Ahzabit

Në muajin Sheval të vitit të pestë hixhri ndodhi beteja e Hendekut (El-Ahzab) ku çifutët bashkëpunuan me kurejshët për të luftuar Profetin ﷺ dhe shokët e tij. Kështu u bashkuan kurejshët, Benu Sulejm, Benu Esed etj., rreth dhjetë mijë veta dhe erdhën në Medine. Selman El-Farisiju radijAllahu anhu i sugjeroi Profetit ﷺ hapjen e një hendeku që do i mbronte nga armiku. I Dërguari i Allahut ﷺ doli me tre mijë veta për t'u përballë me armikun dhe shpinat i kthyen nga mali Selasit kurse hendekun e kishin para tyre. Beni Kurejdha kishin besëlidhje me të Dërguarin e Allahut ﷺ por ata e thyen atë dhe iu bashkuan ahzabëve (grupacioneve). I Dërguari i Allahut ﷺ dërgoi Nuajm bin Mesudin radijAllahu anhu tek ata (Beni Kurejdha) dhe tek ahzabët, i cili me zgjuarsinë e tij përdori mashtrimin me ta dhe ua prishi marrëveshjen atyre. Pastaj Allahu dërgoi kundër ahzabëve ushtri prej erës së fortë e cila ua shkatërroi tendat dhe ua përmbysi enët e gatimit. Era i tronditi dhe hodhi frikë në zemrat e tyre, prandaj ata mblodhën plaçkat dhe u kthyen për në Meke duke mos e përmbushur kurthin e tyre. Profeti ﷺ u nisë për te Beni Kurejdha ku për ta gjykoi Sad bin Muadhi radijAllahu anhu. Në këtë betejë zbriti surja 'El-Ahzab'.

Marrëveshja e Hudejbijes

Në vitin e gjashtë hixhri Profeti ﷺ doli me 1400 nga shokët e tij për kryerjen e umrës. Kur arritin në Hudejbije kurejshët e ndaluan të hynte në Meke. Kështu bënë marrëveshje për armëpushim për dhjetë vite. Kjo ishte një fitore për besimtarët, siç ka thënë Allahu i Lartësuar: **“Ne të dhamë ty një fitore të qartë”**. El-Fet'h: 1. Pjesë e marrëveshjes ishte që kurejshët do i linin besimtarët të hynin në Meke vitin pasardhës për kryerjen e umrës. Kështu umra 'kada' u krye në muajin Dhul kade në vitin e shtatë hixhri.

Beteja e Hajberit

Njëzet ditë pas kthimit të Profetit ﷺ nga hudejbija, ai ﷺ doli në Hajber në veri të Medines duke i rrethuar çifutët afërsisht njëzet netë. Ku gjatë kësaj kohe muslimanët u përpoqën shumë. Kur çifutët u bindën për disfatën, i kërkuan Profetit ﷺ një marrëveshje.

Ai ﷺ bëri marrëveshje me ta që t'u falej gjaku (mos të vriteshin) dhe të dëlnin (dëboheshin) nga Hajberi duke marr vetëm rrobat dhe asgjë prej pasurive. Pastaj i përdori ata në punimin e tokës prej së cilës ai ﷺ do merrte gjysmën e prodhimeve të saj.

Ardhja e Xhaferit

Kur Profeti ﷺ ishte në Hajber, në Medine erdhi Ebu Hurejra i cili ishte bërë musliman. Po ashtu erdhi dhe Xhafer bin Ebi Talibi, djali i xhaxhait të Profetit ﷺ dhe ata që kishin mbetur në Abisini. Me ta erdhën dhe fisi El-Esharive; Ebu Musa El-Esharij dhe shokët e tij radijAllahu anhum.

Beteja e Mu'tes

Në vitin e tetë hixhri ndodhi beteja e Mu'tes. Shkaku i saj ishte se Sherahbil bin Amër El-Gassanij vrau të dërguarin e të Dërguarit të Allahut ﷺ të cilin (Profeti ﷺ) e kishte çuar te mbreti Romakëve. Kështu Profeti ﷺ dërgoi tre mijë veta nga shokët e tij dhe caktoi komandant të tyre Zejd bin Haritheh radijAllahu anhu dhe tha: *“Nëse vritet Zejdi, atëherë komandën ta marri Xhafer bin Ebi Talib. E nëse vritet Xhaferi, le ta marr komandën Abdullah bin Ravaha”*. Përballë ushtrisë muslimane doli Herakliu dhe aleatët e tij prej arabëve me dyqind mijë veta. Të dy ushtritë u përballën në Mu'tah. Lufta filloi dhe komandantët e të Dërguarit të Allahut ﷺ ranë dëshmorë. Pastaj komandën e mori Halid bin El-Velidi radijAllahu anhu i cili e udhëhoqi ushtrinë drejt fitores duke i shpëtuar ata prej armikut të Allahut dhe të tyre.

Çlirimi i madh i Mekes

Në të njëjtin vit fisi Benu Bekër që ishin aleatë të kurejshëve sulmuan fisin Huzaat që kishin aleancë me Profetin ﷺ. Kurejshët i ndihmuan fshehurazi Benu Bekër duke i ndihmuar me njerëz dhe armatime. Kur lajmi i mbërriti Profetin ﷺ ai vendosi për çlirimin e Mekes. Ebu Sufjani erdhi në Medine për të folur me Profetin ﷺ, por ai nuk e dëgjoi atë. Kështu ai foli me Ebu Bekrin, me Umerin dhe Aliun që të flisnin atij ﷺ, por asnjëri prej tyre nuk pranoi.

Profeti ﷺ e luti Allahun që t'i bëj kurejshët të mos e shohin dhe mos ta merrnin vesh se muslimanët po shkojnë për të çliruar Meken. Allahu ia pranoi lutjen atij. Profeti ﷺ u nisë me dhjetë mijë veta derisa mbërriti në Meke. Para çlirimit të Mekes e kishte pranuar Islamin xhaxhai i të Dërguarit të Allahut ﷺ Abbas bin Abdulmutalib radijAllahu anhu. Prej fjalëve që ai ﷺ tha atë ditë, ishte dhe: *“Kush hynë në shtëpinë e Ebu Sufjanit, ai është i sigurtë. Kush hynë në xhami (Qabe), ai është i sigurtë. Dhe kush mbyllet (qëndron) në shtëpinë e vet, ai është i sigurtë”*. Ai ﷺ nuk vrau askënd, përveç atij që u mundua ta luftonte dhe një pakice që e kishin dëmtuar dhe lënduar atë ﷺ dhe muslimanët. Kur hyri në Meke ai ﷺ bëri tavaf rreth Qabes duke mos qenë me ihram pastaj thirri Uthman bin Talha dhe mori prej tij çelësat e Qabes dhe theu brenda dhe rreth saj idhujt. Pastaj çelësat ia dha Uthman bin Talhës. Pas çlirimit të Mekes shumë njerëz e pranuan Islamin. Madje fiset vinin te Profeti ﷺ si muslimanë.

Shembja e idhujve

Pasi Allahu ia hapi Profetit të Tij ﷺ Meken, ai ﷺ dërgoi shokët e tij për shembjen e idhujve që gjendeshin përreth Mekes. Ai dërgoi Amër bin El-Asi radijAllahu anhu për shembje të idhullit Suvau, Sad bin Zejd radijAllahu anhu për shembjen e idhullit Menat, Halid bin Velidin radijAllahu anhu për shembjen e idhullit Uza, Tufejlin radijAllahu anhu për shembjen e idhullit Dhil-Keffejnit dhe Aliun radijAllahu anhu për shembjen e idhullit Taj.

Beteja e Hunejnit

Kur fisi Hevazun dëgjoi për çlirimin e Mekes, ata u mbledhën dhe u përgatitën për luftë me të Dërguarin e Allahut ﷺ. Ata kishin marrë me vete pasuri, gra dhe fëmijët e tyre. Profeti ﷺ doli përballë tyre me dymbëdhjetë mijë veta, gjë e cila bëri që muslimanët të mahniteshin me numrin e tyre të madh. Me të arritur në luginën e Hunejnit, fisi Hevazun u vërsulën kundër muslimanëve si njëtrup i vetëm derisa njerëzit filluan të largoheshin nga Profeti ﷺ për shkak të panikut.

Me të Dërguarin e Allahut ﷺ qëndroi një grup nga muhaxhirët dhe familja e tij. Pastaj Allahu i përforcoi ata që besuan dhe u kthyen tek Profeti ﷺ duke luftuar përkrah tij derisa Allahu i ndihmoi kundër armiqve të tyre. Hevazunët ikën drejt Taifit. Më pas katërmëdhjetë burra nga fisi Hevazun erdhën te Profeti ﷺ dhe kërkuan nga ai që t'ua falte robërinë (t'i lironte nga skllavëria). Dhe ai ﷺ e bëri. Kështu vepruan edhe njerëzit.

Beteja e Taifit

Pasi Profeti ﷺ mbaroi punë me fisin Hevazun vendosi të sulmuojë Taifin. Kështu ai ﷺ shkoi në Taif dhe e mbajti të rrethuar armikun atje për tetëmbëdhjetë ditë. Pastaj ai ﷺ u kthye duke mos luftuar.

Beteja e Tebukut

Në vitin e nëntë ndodhi beteja e Tebukut. Në këtë kohë bënte shumë nxehtë dhe ishte koha kur frutat ishin pjekur dhe hijet ishin të këndshme. Prandaj dhe dalja për në luftë ishte e vështirë për njerëzit. Kur ai ﷺ donte të dilte për në luftë i nxiti njerëzit (e pasur) që të kontribuonin për të pajisur me armatim muslimanët që ishin në gjendje të vështirë. Uthmani radijAllahu anhu kontribuoji me tre qind deve dhe me një mijë dinarë. Profeti ﷺ tha: *“Pas kësaj dite asgjë nuk do ta dëmtojë Uthmanin çfarëdo të bëj”*. Kurse sahabët kontribuan me atë që kishin mundësi. Në këtë luftë nuk morën pjesë munafikët të cilët paraqitën shfajësime dhe gënjeshtër të ndryshme si dhe tre nga sahabët më të mirë, të cilët nuk kishin ndonjë arsye. Ata ishin Kab bin Malik, Helal bin Umejje dhe Mirarah bin Er-Rabi radijAllahu anhum. Kur Profeti ﷺ u kthye në Medinë ata u arsyetuan tek ai. Në lidhje me ta zbriti ajeti (118) i sures Et-Teube: **“Ai ua pranoi pendimin edhe atyre të treve, që mbetën prapa...”** Allahu ua pranoi pendimin atyre për shkak të sinqeritetit kurse munafikët i fajësoi në këtë sure. Kjo sure është quajtur qartësuesja, sepse ajo i ekspozoi ata (nxorri në pah realitetin e munafikëve).

Në këtë luftë u lidh marrëveshja mes Profetit ﷺ dhe të parit të Eljes për të paguar xhizjen. Po ashtu dhe me njerëzit e Xhirbasë dhe të Edhrahit pranuan të paguanin xhizjen dhe të mos bëheshin muslimanë. Profeti ﷺ u shkroi një letër atyre ku u jepte garanci se nuk do të sulmoheshin. Profeti ﷺ qëndroi mbi dhjetë netë në Tebuk pastaj u kthye për në Medine duke mos luftuar. Kur u kthye në Medine Allahu e urdhëroi ta shkatërornte xhaminë Ed-Dirrari që e kishin ndërtuar munafikët. “(Hipokritë) janë edhe ata që ndërtuan një xhami për t’u shkaktuar dëm (besimtarëve), për ta forcuar mohimin dhe për të krijuar përçarje në mesin e besimtarëve, duke iu shërbyer ajo si pusi atyre që qysh më parë luftonin kundër Allahut dhe të Dërguarit të Tij”. Et-Teube: 107. Kjo ishte dhe beteja e fundit në të cilën Profeti ﷺ mori pjesë vetë.

Delegacionet

Pas betejës së Tebukut e pranuan Islamin Thekifët. Viti i nëntë u quajtë viti i delegacioneve. Ku shumë fise vinin te Profeti ﷺ dhe pranonin Islamin. Prej tyre ishte delegacioni i fisit Temim dhe prijësi i tyre Atarad bin Haxhib Et-Temimij, delegacioni Tajin dhe udhëheqësi i tyre Zejd El-Hajl, delegacioni i Abdulkajsit dhe udhëheqësi i tyre El-Xharud bin El-Abdij, delegacioni i Benu Hanifeh në mesin e të cilëve ishte Musejlemeh gënjeshtari i cili më pas do pretendonte profetësinë.

Haxhi i Ebu Bekrit

Në vitin e nëntë Profeti ﷺ dërgoi Ebu Bekrin radijAllahu anhu udhëheqës për haxhin, i cili e kreu haxhin me njerëzit. Profeti ﷺ dërgoi Aliun radijAllahu anhu t’u lexojë njerëzve pjesë nga surja Et-Teubeh ku flitej për anulimin e marrëveshjes me të gjithë idhujtarët që nuk u ishin përmbajtur atyre dhe i lajmërojë njerëzit se pas këtij vitit nuk do e kryej haxhin asnjë idhujtar dhe nuk do bëhet tavaf rreth Qabes lakuriq siç bënin njerëzit në kohën e injorancës.

Haxhi Lamtumirës

Në vitin e dhjetë i Dërguari i Allahut ﷺ bëri haxhin, i cili njihet si haxhi lamtumirës. Bashkë me të dolën shumë njerëz nga fise dhe vende të ndryshme derisa numri arriti mbi njëqind mijë. Profeti ﷺ u mësoi atyre ritualin e haxhit dhe u mbajti fjalim ditën e Arafatit ku lexoi dhe fjalën e Allahut të Lartësuar: **“Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj”**. El-Maide: 3.

Ai ﷺ i njoftoi njerëzit se feja është plotësuar dhe i porositi që t'i përmbahen asaj që ka ardhur në Kuran dhe Sunet, i ndaloj që të derdhin gjakun e njëri-tjetrit, të marrin pasurinë e njëri-tjetrit dhe nga cënimi i nderit të njëri-tjetrit. Ky ishte fjalim lamtumirës nga ana e tij ﷺ.

Dërgimi i Usames

Në muajin Sefer të vitit njëmbëdhjetë hixhri, Profeti ﷺ përgatiti ushtrinë për të luftuar Romakët. Në krye të saj ai caktoi Usameh bin Zejd radijAllahu anhum. Kur Usamja me ushtrinë shkoi në Xhuruf aty u erdhi lajmi për sëmundjen e ﷺ.

Përmbledhje e betejave të tij ﷺ

Të gjitha luftërat, dërgimi i ushtrive dhe ekspeditave të tij ﷺ kanë qenë pas hixhretit për një periudhë dhjetë vjeçare. Ekspeditat dhe dërgimi i ushtrive kanë qenë afërsisht gjashtëdhjetë. Ndërsa betejat kanë qenë njëzet e shtatë. Ai ﷺ mori pjesë në nëntë prej tyre. E ato janë: Bedri, Uhudi, Hendeku, luftimi i fisit Kurejdha, luftimi i fisit El-Mustalik, Hajberi, çlirimi i Mekes, Hunejni dhe Taifi. në disa prej tyre atij i ka zbritur dhe pjesë nga Kurani.

Cfarë i ka zbritur nga Kurani gjatë luftërave të tij ﷺ

Beteja e Bedrit: Në këtë i ka zbritur surja El-Enfal e cila quhet dhe surja Bedrit.

Beteja e Uhudit: Në të i ka zbritur fundi i sures Al Imran. Prej fjalës së Tij: “**Atë mëngjes, kur ti (o Muhamed) dole nga shtëpia jote për t’u caktuar besimtarëve vendet e luftës**”. Al Imran: 121, deri pak para fundit të saj.

Beteja e Hendekut, e fisit Kurejdha dhe Hajberit: Në të ka filluar zbritja e sures El-Ahzab.

Lufta e Beni En-Nedir: Në të i ka zbritur surja El-Hashër.

Beteja e Hudejbijes dhe Hajberit: Në të i ka zbritur surja El-Fet’h ku tregohet për çlirimin e Mekes. Ndërsa qartësisht kjo është përmendur në suren En-Nasr.

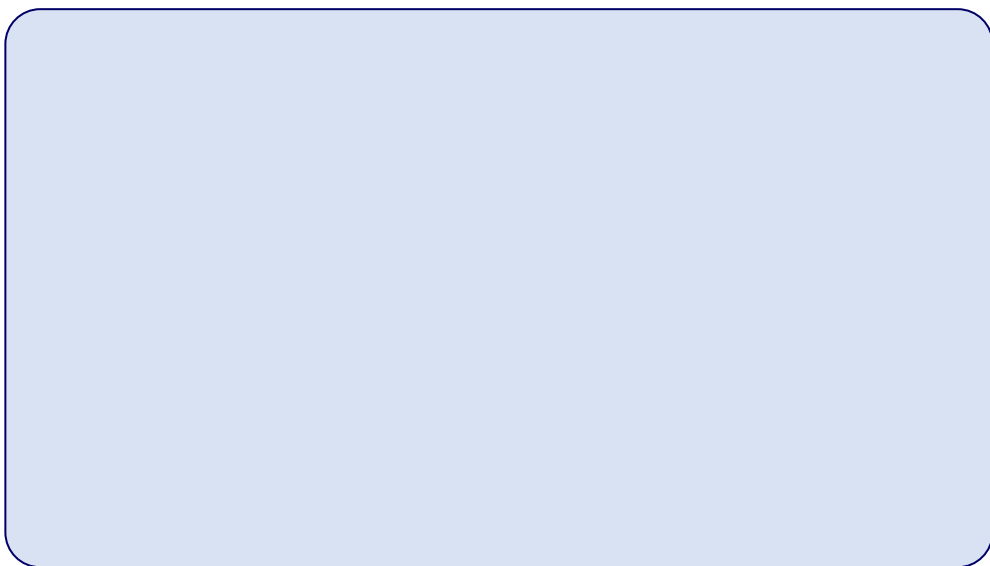
Beteja e Tebukut: Në të i kanë zbritur ajetet e sures Et-Teube.

Profeti ﷺ u plagos vetëm në një betejë. E ajo është beteja e Uhudit. Bashkë me të ﷺ kanë luftuar edhe engjëjt në: Bedër, Uhud, Hunejn dhe ditën e Hendekut saqë idhujtarëve ju trondit toka nën këmbë dhe u mundën. Ai ﷺ hodhi guraleca në fytyrat e idhujtarëve dhe ata ikën. Ndërsa “El-Fet’h” ndodhi në dy beteja: në Bedër dhe Hunejn. Ai ﷺ ka luftuar me katapultë vetëm në një betejë, e ajo është beteja e Taifit dhe u mbrojtë me hapjen e një hendeku në luftën e Ahzabëve. Për hapjen e hendekut e sugjeroi Selman El-Farisijju radijAllahu anhu (i cili ishte me origjinë nga Persia).

Allahu i Lartësuar e la Profetin e Tij ﷺ të zgjidhte mes dynjasë dhe takimit me Allahun dhe Xhenetin. Ai ﷺ zgjodhi takimin me Të dhe Xhenetin. Profeti ﷺ u sëmurë rëndë dhe kërkoi nga gratë e tij që periudhën e sëmundjes ta kalojë në shtëpinë e Aishes radijAllahu anha. Ato pranuan. Kur ai ﷺ nuk mundte t'u printe njerëzve në namaz në xhami, urdhëroi Ebu Bekrin radijAllahu anhu që të falet me njerëzit duke treguar se ai është më meritori për të qenë halife pas tij. Ditën e Hënë më datë dymbëdhjetë të muajit Rabi'u El-Evel të vitit njëmbëdhjetë hixhri ai ﷺ doli te njerëzit kur ata po falnin namazin e sabahut. Ngriti perden dhe hapi derën derisa ata ta shihnin atë, ndërsa ai ﷺ u bëri me shenjë që ta përfundojnë namazin dhe u buzëqeshi. Pastaj para drekës ai ﷺ vdiq. Vdekja e tij ishte fatkeqësia më e madhe që kishte goditur muslimanët. Muslimanët u pikëlluan shumë nga vdekja e tij ﷺ. më pas njerëzit u bashkuan rreth Ebu Bekrit radijAllahu anhu dhe ia dhanë besën atij për të qenë halife. Askush nuk ishte kundër për t'ia dhënë besën atij, sepse njerëzit e dinin se ai radijAllahu anhu ishte nga të parët që pranoi islamit dhe e njihnin vlerën e tij tek umeti pas Profetit ﷺ. Pastaj atë ﷺ e lanë dhe e qefinosën me tre rroba të bardha dhe e varrosën në vendin në të cilën edhe vdiq, në dhomën e nënës së besimtarëve Aishes radijAllahu anha. Ky është ligji i Allahut me profetët e Tij; ata varrosen në vendin ku vdesin. Atij ﷺ ia falën namazin e xhenazes shumë prej njerëzve dhe xhinëve. Salavatet dhe selamet e Zotit qofshin mbi të! Ne dëshmojmë se ai ﷺ e kreu amanetin që i ishte ngarkuar (e përcolli shpalljen e Allahut), e këshilloi umetin dhe u përpoq në rrugën e Allahut me një përpjekje të vërtetë dhe të madhe. Allahu e shpërbleftë atë ﷺ me shpërblimet më të mira! Dhe falënderimet i takojnë vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Testi i tretë

Pyetjet	E saktë	E gabuar
✖ Ruajtja e deleve nga Profeti ﷺ ishte shkak për durimin dhe mëshirën e tij ndaj të dobëtve dhe kujdesit për ta.	☐	☐
✖ Kur Profeti ﷺ mbushi 40 vjeç dielli i profetësisë shkëlqeu tek ai dhe Allahu e nderoi me mesazhin e Tij ditën e xhuma.	☐	☐
✖ Mundimet e kurejshëve ndaj të Dërguarit të Allahut ﷺ u ashpërsuan dhe e rrethuan (bllokuan) atë në grykën e Ebu Talibit tre vjet. Ai ﷺ doli nga kjo gjendje në moshën 49 vjeçe.	☐	☐

- ✖ Ai ﷺ u lind në Meke: ☐ vitin e ngjarjes së elefantit ☐ 53 vite para hixhretit ☐ të dyja bashkë
- ✖ Fillimi i shpalljes së tij ﷺ ishte kur: ☐ iu bë e dashur vetmia ☐ ëndrrat e vërteta ☐ të dyja bashkë
- ✖ Numri i etapave të shpalljes janë: ☐ pesë ☐ shtatë ☐ tre.
- ✖ Shkallët e thirrjes së tij ﷺ janë: ☐ dy ☐ tre ☐ pesë.
- ✖ Pastaj ai ﷺ u mbart me shpirtin dhe trupin e tij për në xhaminë Aksadhe pastaj u ngrit në qiellin e shtatëtek Allahu. Allahu i foli drejtpërdrejtë dhe i bëri detyrë pesë namaze. Pra, ai u ngrit tek Allahu ☐ me trupin e tij ☐ me shpirtin e tij ☐ me trupin dhe shpirtin e tij
- ✖ Xhamia e parë e ndërtuar në Islam është: ☐ Xhamia e Shenjtë ☐ Xhamia e Profetit ☐ Xhamia Aksa ☐ Xhamia Kuba.
- ✖ Ndryshimi i kibles u bë: ☐ në Meke para hixhretit ☐ në vitin e dytë hixhri ☐ në vitin e tretë hixhri.
- ✖ Beteja e Bedrit ndodhi në Ramazan në vitin: ☐ e dytë hixhri ☐ në vitin e tretë hixhri.

Të parët që besuan të Dërguarin ﷺ	Ali bin Ebi Talib	Zejd bin Haritheh	Bilal bin Rabah	Ebu Bekri
Prej burrave	☐	☐	☐	☐
Prej fëmijëve	☐	☐	☐	☐
Prej shërbëtorëve	☐	☐	☐	☐
Prej robëve	☐	☐	☐	☐

Kujdestaria e tij ﷺ	Ebu Talibi	Abdul mutalibi	rreth 8 vjeç	Abdullah ibn Abdulmutalib	7 vite
Pas nënës e mori gjyshi tij	☐	☐	☐	☐	☐
i cili vdiq kur Profeti ﷺ ishte në moshën	☐	☐	☐	☐	☐
Pastaj e mori xhaxhai i tij ...	☐	☐	☐	☐	☐
Ka vdekur duke qenë Profeti ﷺ barrë	☐	☐	☐	☐	☐
Nëna e tij vdiq dhe nuk e plotësoi	☐	☐	☐	☐	☐

**Betejat dhe
ekspeditat e
tij ﷺ**

10 vjet

6

17

9 prej
tyrenë një
betejë të
vetme

Të betejat dhe
ekspeditat kanë
ndodh pas
hixhretit për
një interval
prej...

☐
☐
☐
☐
☐

Dërgimi i
ushtrive dhe
ekspeditave të
tij ishin
afërsisht

☐
☐
☐
☐
☐

Numri i
betejave të tij

☐
☐
☐
☐
☐

Ai ﷺ luftoi vetë
në...

☐
☐
☐
☐
☐

Ai ﷺ u plagos
në...

☐
☐
☐
☐
☐

Pasqyra e lëndës

Parathënia e librit	
Virtytet e Profetit ﷺ	
Testi i parë	
Udhëzimi i tij ﷺ	
Testi i dytë	
Prej veçorive të tij ﷺ	
Të afërmit dhe gratë e tij ﷺ	
Historia e tij ﷺ para profetësisë	
Fillimi i Shpalljes	
Periudha mekase prej historisë së tij ﷺ	
Periudha medinase prej historisë së tij ﷺ	
Përmbledhje e betejave të tij ﷺ	
Sëmundja dhe vdekja e tij ﷺ	
Testi i tretë	
Pasqyra e lëndës	